

2015 m. birželio 26 d., penktadienis

Nr. 25 (1131) Kaina 0,81 Eur / 2,80 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | F o t o g r a f i j a | K i n a s

2

Teatras, šokis ir cirkas Kultūros naktysteje

3

Vilniaus festivalio pabaigos koncertas

5

Naujas „Kinas“

Apie Andrew Mikšio fotoalbumą „Disko“

8

Wimas Wendersas apie „Žemės druską“

Liepą skaitykite mus www.7md.lt
Kitas spaustintas numeris išeis rugėjo 4 d.

Martynas Gaubas, „Kontaineris“, 2015 m.

A. NARUŠYTĖS NUOTR.

Kaulas vartotojui

Vilniaus Kultūros nakties vizualiniai įspūdžiai

Agnė Narušytė

Nemėgstu masinių vaikstybių, bet man visai patinka Kultūros naktis. Gal dėl to, kad šiuo metu laiku taip iki galo ir nesutemsta? O gal smagu matyti šitiek žmonių, išėjusių į gatves paragauti meno, kuris, sako, nereikalingas? Ne, ne visai tai. Greičiausiai mane traukia pasibastyti su draugais po savajį miestą taip, lyg jis būtų svečias, tapęs muge, kurioje galima ne ką nors nusipirkti, bet rasti rafinuotų patirčių, išmušančių kasdie- nybės kamščius.

Kultūros naktis bent atrodo demokratiška – čia visko tiek daug, vienos institucijos atveria duris, net pačias solidžiausias, šalia ir šiaip veikiančiu parodų vyksta renginiai – linksmintys, žadantys atverti praeities paslaptis. Užėjes gali nepastebimai plaukti su minia, likti *incognito*, kitaip nei kitomis dienomis, kai tave persekiuja tavo paties žingsnių aidas tuščiose salėse ir prižiūrėtoju akys. Be to, esi laisvas atrasti ką nors įdomaus ir užsižūtis arba išeiti, vos tik pamatai, kad paroda, spektaklis, koncertas – ne tau.

Kultūros naktis leidžia mažame

Vilniuje pasijusti lyg kokiamė didžietyje, kuriame neįmanoma visko apeiti. Bet, aišku, yra ir kita pušė: galimybė įsigilinti į ką nors sudėtingesnio susitraukia iki paskui tave einančio žiūrovo stumtelėjimo, iki nuobodulio akimirkos, nekantravimo pamatyti, kas toliau, būti kultur, tik ne čia. Todėl organizatorai jau tikriausiai pastebėjo: Kultūros naktčiai labiausiai tinka žaismingi, ryškūs, stambūs ir efektingi dalykai, tokie kaip didžioji geltona galva prie „Titaniko“ Maironio gatvėje.

Pasiruošimo galvosūkis

Nepaisant to, ką čia pasakiau, iki šiol nieko neplanuodavau ir pamatydavau tik tai, kas pasitaikydavo pakeliui iš kur nors į kur nors. Tik kartą pasisekė būti kaip tik ten, kur reikia – požeminiam garaže po Vinco Kudirkos paminklu, kur tapę pogrindininkais sugiedojome himną „Lietuva, Motyne mūsų“, vėliau užkluvusį patriarchalinių vertibių ir dorybių saugotojams. Paskui būdavo tiktais klystkeliai ir neįspildę lūkesčiai. Todėl šiemet nutariai susidaryti žemėlapiai, kad aprėpčiau Kultūros naktį ne blogiau nei Venecijos bienalę.

Tačiau beveik iškart nusviro rankos: niekaip nepavyko suderinti geografijos su chronologija. Jei rūpinesi, kad ėjimo trajektorija trumpiausiai atstumais jungtų įdomiausius taškus, tuomet visur patenkni ne laiku. Jei, atvirkštai, susidarai pradžių tvarkaraštis, pamatyustum tik kelis, o visa kita tektų prabėgti pro šalį. Todėl mečiau ši beviltišką užsiemimą ir vėl su Gintaru Zinkevičiumi išėjome į nesutemusią naktį be aiškios krypties. Ta pačia kryptimi slinko daug panašių į mudu, Rūdninkų aikštėje būrelis klausėsi, ką pasakoja daktaras Šabadas, bet srautas mus nunešė į Šiuolaikinio meno centrą.

Žaidimai be duonos ir skausmo

Iškart tapo aišku, kad parodos „Nubrodinti vaizdai“ (kuratorė Inesa Brašiškė), apmastončios skaitmeninių technologijų poveikį kultūrai, nepavyks pamatyti, nes būdelės, kuriose rodomi video, prisikimšusios žmonių. Aplink didžiojoje salėje paguldytą Erwino Wurmo siaurajį namą bastēsi praeiviai, pasilypėję aukščiau mėgino apžvelgti fasadą,

NUKELTA | 7 PSL.

Įspūdžių medžioklė

Du spektakliai Kultūros naktyje

Kristina Steiblytė

Kultūros naktis beveik kiekvie-nam joje besilankančiam yra sa-votiška įspūdžių medžioklė. Iš daug-bės siūlomų renginių bandoma išsirinkti įdomiausius, tuos, kurie labiausiai sujaudintų, pradžiugintų, pralinksinti vieną iš „ilgiausių“ metų naktų. Yra ne viena medžio-klės strategija: galima išsirinkti užsiec-iuose svečius, kurių čia vėliau greičiausiai nebepamatysime, pasikliautu atsitiktinumu ir užsukti visur pake-liai, mėginti aplankytį kuo daugiau ir kuo skirtingesniu renginiu, nekišti iš namų nosies vengiant minios ar susiplanuoti labiausiai interesus at-tinkančią programą. Mano intere-sas – teatras. Bet pasirinkti dėl to buvo ne ką lengviau.

Valstybinis jaunimo teatras ir Vil-niaus teatras „Lėli“ rodė repertua-rinius spektaklius, „Menų spaustuvėje“ vyko įvairias teatro rūšis aprépiant

„Demokratijos gimimas ir mirtis“

programa, ne vieną spektaklį buvo galima pamatyti „Kablyje“, OKT rodė monologus iš spektaklių įrašų, o jauni kūrėjai ar trupės naudojosi galimybe prisistatyti.

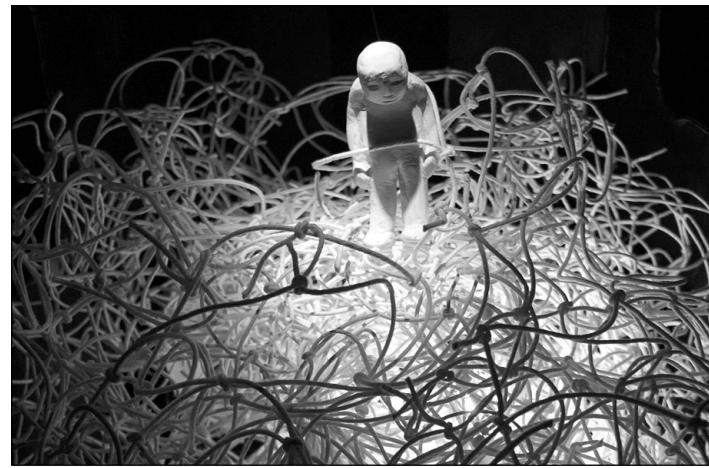
Dar buvo galima apsilankytį Ru-sų dramos teatre, paklausyti, kaip Olegas Kovrikovas maloniu balsu skaito Ivano Vyrypajevą pjesę „UFO“ ar praeiti pro Vilniaus paveikslų galerijos kiemą ir įsitikinti, kad naujasis cirkas vilniečiams iš tikruju įdomus. Nors rudenį, lan-kantis „Naujojo cirklo savaitgalyje“, kartais tuo tikrai tenka suabojeti.

Visko, ką norėjau, pamatyti ne-pavyko. O ir nereikėjo. Pakako dvi-ejų labai malonių sumedžiotų įspū-džių. Pirmasis malonumas buvo iš Klaipėdos Lėlių teatro atvykusios trupės „459“ spektaklis-instaliacija „Meile, don't stop“, sumanytas Karolinos Jurkštaitės. Aštuonios dėžės, aštuoni pasakojimai apie meilę, daugiau nei dešimt aktorių. Nuo

saldžių ir banalių susikabinimų už rankų iki netikėto sprendimo dėžė-je įkurdinti žmogų.

Iėjės į tamsią Studijos II erdvę „Menų spaustuvėje“, kiekvienas žiūrovas buvo palydėtas iki pirmosios dėžės. Prie kiekvienos iš jų pri-menomas taisyklys: užsidėk ausines, išgirdės muziką žiūrėk pro skylutę. Kiekvienas žiūrovas tapo savo išku-vajaristu, pro skylutę, nors ir ne rako, stebinčiu svetimą istoriją. O tos svetimos istorijos ne tik apie moters ir vyro meilę (nors tai, regis, domi-na-vo), bet ir apie meilę sau, draugystę, meilę kaip apgaule. Viskas sukurta naudojantiesi skirtinai valdomomis įvairių medžiagų, formų ir stilių lėlėmis, objektais.

Pirmai dėžėje, jau matytoje šiu-metėse „Jauno teatro dienose“, mažytés lėlytės ant pagaliuku skraijojo baltais siūlais-augalais apraizgyto-je erdvėje. Kitoje buvo kuriamos iliujos veidrodžiai, o dar kitoje – vandeniu ir Jame plūduriuojančiais audinio gabalėliais. Taip pat buvo dėžutė su besisukančiu vestuvių tor-tu, rodanti žalų pievų ir baltų tvorų idilę. Ir labai priminusi pačią Davi-do Lynch filmo „Mėlynas aksomas“ pradžią, tad iš karto priverstus suab-ejoti tos idilės realumu. Vienoje dė-zutėje su veidrodžiais teko pamatyti veiksmą stebinčią savo aki, o prisē-dus prie paskutinės dėžės – nei lai-mingą, nei kenčiantį aktorės veidą, kurį, viša laiką žiūrėjus į objektus ir lėles, stebėti buvo ne itin jauku. Net ir po šios keistos paskutinės dėžės įspūdis apie dėžutes iš Klaipėdos li-ko labai geras.

„Meile, don't stop“

Antras pradžiuginęs renginys – meninio sindikato „Bad Rabbits“ pakartotas gatvės spektaklis „De-mokratijos gimimas ir mirtis“ arba „Tir de la Libertad“. Kaip sako patys kūrėjai, tai spektaklis tira, žaidi-mas, pramoga. Ir nė kiek nemeluoja. Nors pati pradžia jau prisivaikščioju-siai ir žaidimo taisyklių dar nesupran-tančiai publikai galėjo prailgti, žaidi-mui įsibėgėjus pasidarė labai smagu. Ir ne tik todėl, kad pagaliau turime entuziastų, norinčių kurti gatvės teatrą, išnaudoti gatvės teikia-mą galimybę kalbėti atvirai ir aštriai. Bet ir todėl, kad mes noriai da-lyavome žaidime, kurio tikslas – su-naikinti demokratiją. Kartu su Fide-liu įsitraukėme į revoliuciją ir kovojoje prieš senovės graikus, Di-džiąją prancūzų revoliuciją ir JAV – pasaule policininką.

Šios trys žaidimo dalys daugiau ar mažiau realios: mes iš tiesų su-naikinome graikų demokratiją, iš JAV demokratijos liko žaidimas rin-kimais (ypač turint omeny, kad prez-idento rinkimus ten laimi tas kan-didatas, kuris turi daugiausiai pinigų rinkimu kampanijai). Tačiau pran-cūzai vis dar sugebė pakovoti už sa-vo teises masiniais streikais. O štai žaidimą laimėjusi Europos Sajunga, mums, paprastiems piliečiams, gin-kuotiems tik laždomis ir kumščiais, parodoma kaip neįveikiama demo-kratijos nešėja ir social(ist)inės re-voliucijos stabdytoja.

Su turiniu tikrai nebūtina sutikti. Gal jis net tyčia provokuojantis. Ypač įsikūrus ant įtarinai Lenina prime-nančio Vinco Kudirkos paminklo. O gal provokacija pavyko ir visai nety-čia. Kad ir kaip būtų, dainos, mėty-masis maistu, balionėliais su vande-niu (kaip tai patiko jaunesniems žiūrovams!), šokiai, važinėjančios šiukšliadėžės, ugnis ir labai juokin-gas Fidelis smagiai pabaigė Kultū-ros nakties įspūdžių medžioklę.

Iš Katedros aikštės Rotušės link

Šokio ir cirko pasirodymai Kultūros naktyje

Aušra Kaminskaitė

Jau devintus metus Vilniuje ren-giama Kultūros naktis, rodos, tapo net ne miesto tradicija, o kone vals-tybine švente (nors ne laisvadieniu). Naktinėti ir stebėti renginių – „kul-tūrintis“ pagal savo supratimą – čia, regis, susirenka daugiau žmonių nei per Nepriklasomybės atkūrimo minėjimus.

Žinoma, apsilankymo Kultūros naktių tikslai priklauso nuo kiek-vieno individu kultūros. Meno ren-giniai prisdengė paaugliai pagala-iai gali pasiteisinti tėvams, kodėl su draugais viša naktį praleis mies-te ir greičiausiai namo grįš kitą die-ną. Pasilinksinti mėgstantys pilna-mečiai gali sau leisti gerti alkoholį viešai – juk visi taip daro, o višus ne-išveš, – negana to, „pjankė“ vyksta stebint Lietuvai neeilinių projekcijų šou. Žinoma, nestinga ir suinteresuotų žiūrovų – daugelyje renginių per žmonių srautą sunku ižiūrėti, kas vyksta scenoje. Spūstys uždaro-

„Ir viskas klojos kuo puikiausiai“

se ar tiesiog iš gatvės nematomose erdvėse rodo, kad žmonės jau ti-klingai ruošiasi Kultūros naktių – ieško jiems artimų kokybiškų renginių, užuot vaikščiojė po miestą ir dairėsi į tai, kas vyksta aplinkui. Ki-ta vertus, tai ir yra šio renginio ža-

vesys – gali eiti bet kur ir užklydes greičiausiai išvysi ką nors netikėta.

Pamatyti Kultūros naktių dides-nė dalį teatro, šokio, cirko renginių yra neįmanoma misija. Kai kurie ro-domi vos vieną kartą ir tuo pačiu metu, kai kuriuos skiria daugiau nei

15 minučių kelio pėsčiomis ir ne vi-suomet gali spėti laiku nueiti į vietą. Vis dėlto šiemet pakako įveikti 600 metrų atkarpa tarp Katedros aikštės ir Vilniaus paveikslų galerijos, kad užpildytum vakarą šiuolai-kino šokio ir cirko pasirodymais.

Galimybė pamatyti šiuolaikinį cirką ne tik rugšėjo pradžioje, kai vyksta „Naujojo cirklo savaitgalis“, visuomet džiugina, nepaisant nė pasirodymo kokybės. Be abejo, cirko profesionalų iš Prancūzijos Tomo Prōneur bei Alluanos Ribeiro pasirodymo „Apesar“ („Nepai-sant“) ir Lietuvoje šiuolaikinį cirką jau kelearius metus bandančių dai-ginti šokio ir cirko atlikėjų Jekate-rininos Deineko projekto „Juokingo žmogaus sapnas“ lyginti negalima – pernelyg didelis skirtumas tarp kū-rėjų profesinio pasiruošimo ir pa-tirties. Tačiau tai suteikė progą pa-matyti, ką turime ir ką galėtume turėti.

„Juokingo žmogaus sapno“ for-ma labai paprasta – cirkas ant vir-

vių ir šokis ant žemės. Kūrėjai tei-gė, kad pasirodymas kurtas ne to paties pavadinimo Fiodoro Dosto-jevskio apsakymo, bet jo refleksi-jos pagrindu. Keičiausia, kad ste-bint pasirodymą įspūdis buvo visai kitoks – tarsi siekta vaizduoti labai konkrečius įvykius bei siužetą. Nuolat buvo galima justi publikos reak-ciją nesuprantant, kas iš tiesų vyks-ta „scenoje“, apie ką čia kalbama.

Lyg atlikėjai būtų pasiklydę tarp to, ką bando išreikšti kūnu. Puikiai ant virvių besijuaučiantis Konstantinas Kosovecas neįtikėtinai sutrinka ir susikausto atsidūrės ant žemės ir bandydamas „vaidinti šokiu“, o šokėjės Valerija Gneuseva ir Laima Servaitė be buitiskumo atspalvio dar negeba pakilti nuo žemės ant virvės, tad apie sapnų ar iliužijų pa-saulę šnekėti čia netenka. Svarbiausia „Juokingo žmogaus sapno“ pa-moka – kiekvienam dera daryti tai, ką jis geba geriausiai.

NUKELTA | 4 PSL.

Galimybių suskambėti vis belaukiant

Vilniaus festivalio pabaigos koncertas Operos ir baletų teatre

Živilė Ramoškaitė

Pilnutėlė operos ir baletų teatro salė sutraukės paskutinis Vilniaus festivalio koncertas baigėsi ovacijomis stovint. Regis, publiką liko sužavėta. Tiesą sakant, neįmanoma susilaikyti nuo katučių, kai scenoje keli šimtai atlikėjų siautulingai skanduoja Ludwigo van Beethoveno IX simfonijos „Odė džiaugsmui“. Pritariu ir džiaugiuosi tokia publikos reakcija. Vis dėlto, šis džiaugsmas sumišęs su karteliu. Kaip gyvenome, taip ir tebegyvename be padoresnės koncertų salės, nors apie jos būtinybę kalbame ir aimanuojame jau keliš dešimtmecius. Na, pilnavertiškai neskamba muzika šioje salėje, nors pasiusk!

Koncerto dirigentas, būsimasis Nacionalinio simfoninio orkestru meno vadovas Modestas Pitrėnas į mano klausimą apie operos teatro salės akustiką atsakė tiesiai: stovėdamos priešas orkestrą dirigentas negirdi atskambio iš salės, jausmas tok, tarsi grotum kambaryste, girdi atskiras orkestro grupes, bet ne bendrą skambėjimą. Klausytoujui – dar kitos problemos. Per daugelį koncertų patyriau, kad teatro salėje girdimumas ir skambesio balansas tiesiogiai priklauso nuo sėdimos vietos. Šis parterio vienuoliktoje eilėje patekau į visišką akustinę duobę, tad per pertrauką teko karštligiskai ieškoti kitos vietas. Gerai, kad ji atsirado balkone, ten skambesys pagerėjo. Nacionalinis simfoninis orkestras yra pripratęs prie filharmonijos salės ir žino, kaip joje groti, nors jis simfoniniam ir per maža. Atsidūrė plėčioje teatro scenoje orkestro grupių muzikantai vieni kitų gerai negirdi, turbūt prie bendro skambėjimo jiems tenka derintis tik vaizduotėje. Dirigentas, ieškodamas išeicių, timpanus pasodino centre, o valtornas – arčiau kitų pučiamujų.

Šis Vilniaus festivalio koncertas buvo labai reikšmingas. Anot Nacionalinės filharmonijos vadovės Rūtos Prusevičienės, ji rengėjai pa-skryė Latvijos pirmininkavimo Europos Sajungos Tarybai pabaigai. „Norėjome latvių kolegoms surengti savo skambesį, atsidėkoti už didelį ju dėmesį mūsų muzikantams, kurie nuolat kviečiami į Latviją. Tai prasidėjo dar tada, kai Gintaras Rinkevičius vadovavo latvių operai. Po to ši postų užėmė Modestas Pitrėnas, taip pat pritraukęs į ją daug mūsų solistų, kuriuos latviai gerai pažista ir vertina. Žinau, kad tuos koncertus ir spektaklius lanko visi aukščiausiai valstybės vadovai ir ministrai.“

Koncerto programa buvo susieta su Latvija ir Europos Sajunga. Tai latvių kompozitorius Emilio Dārziņio (1875–1910) „Melancholiškas valsas“ orkestrui, Sergejaus Prokofjevo Koncertas fortepijonui ir orkestrui Nr. 3 C-dur, op. 26, atliekamas pasaulyje žinomo latvių pianisto Vestardo Šimkaus, ir Ludwigo van Beethoveno IX simfonija d-moll dainininkams, chorui ir orkestrui, op. 125. Turbūt visi žino,

Vestardas Šimkus

D. MATVEJEVO NUOTRAUKOS

kad šios simfonijos finale skambanti „Odė džiaugsmui“ yra Europos Sąjungos himnas. Simfoniją su mūsų Nacionaliniu orkestru atliko tarptautinės sudėties solistų kvartetas Liene Kinča (sopranas, Latvija), Olesia Petrova (mezzo-soprano, Rusija), Andreas Schageris (tenoras, Vokietija), Rihardas Mačanovskis (baritonas-bosas, Latvija) ir jungtinis chorus, sudarytas iš Kauno valstybinio (meno vadovas Petras Binkelis) ir Nacionalinio operos ir baletų teatro (meno vadovas Česlovas Radžiūnas) chorų.

Beveik ta pati programa, taip pat dirigojama Modesto Pitrėno, išvarės buvo atlita Rygos festivalyje, atnaujintoje Jūrmalos „Dzintarų“ koncertų salėje, kurios renginius noriai remia miestelio savivaldybė. Pasak Modesto Pitrėno, tai puiki geros akustikos salė, tad groti ten malonu. Maestro, gerai susipažinęs su Latvijos muzikiniu gyvenimu, sakė, kad mūsų broliai net provincijos miestuose turi kur kas geresnių koncertų salių. „Jie mus, kaip ir kiti kaimynai, seniai aplenkė“, – apgailestavo dirigentas.

Skambant labai jautriai atlickamam, visgi šiek tiek saloniškam Dārziņo „Melancholiškam valsui“, nejuociomis lyginau jį su jo amžininko Mikalojaus Konstantino Čiurlionio muzika. Nepaisant to paties skūrimo laikotarpio, jis gerokai skiriasi. Čiurlionio muzikinė kalba visai nepriapžinta sentimti ir greta šios, primenančios Sibelius muziką, atrodo ištis originali.

Po melancholiškos ižangos perėta prie žvalios, tvirtos, energingą vitališkumą spinduliuojančios Prokofjevo muzikos. Trečiasis koncertas mūsų melomanams gana gerai pažįstamas, smalsumą kurstyti turėjo jis skambinsiantis trisdešimtmetis tarptautinių konkursų laureatas Vestardas Šimkus – latvių fortepijono žvaigždė, su mūsų orkestru muzikuojantis pirmąsyk. Kamerinės muzikos mėgėjai galėjo pianistą išgirsti su Čiurlionio kvartetu pries pusantį metų, fortepijono pedagogai galbūt dar prisimena jį dešimtmetį vaiką, 1994-aisiais laimėjusi tarptautinį Balio Dvariono pianistų konkursą. Subtilus, į atvirą bravorą visai nelinkstantis atlikėjas patiekė mąslią ir, sakyčiau, savaja individualybė paženklintą kūrinio traktuotę. Jo skambinimas pasižymėjo puikia technika ir jautrumu. Antros dalies temą su variacijomis jis atliko itin vaizdingai, įsiklausy-

damas į kiekvienos variacijos charakterį ir grožį. Apgairestavau, kad dėl akustikos trūkumų kai kurių itin subtiliai paskambintų kūrinio puslapiai tiesiog neįgirdau. (Koncertą įrašinėjo televizija, tad bus galimybė paklausyti.) Gal „Bösendorfer“ firmos fortepijonas, kuriuo pianistui teko groti, nebuvo tinkamiausias instrumentas Prokofjevo muzikai. Ansamblis su orkestru buvo darnus,

Pitrėnui tai labai reikšmingas naujas darbas. IX simfoniją prieš daugelį metų jam teko diriguoti tikta kartą, Lenkijoje. Jautėsi dirigento siekis kuo įtaigiai ir aiškiu per tekti bendrą simfonijos koncepciją, išryškinti kiekvienoje dalyje užkoduočių turinį ir sąžiningai vykdysti kompozitoriaus partitūroje užrašytas atlikimo nuorodas. Dėmesys smulkiausioms detalėms ir dinami niams niuansams buvo akivaizdus. Grandiozinio kūrinio interpretacija buvo sėkmė. Man ypač patiko pirmoji dramatiškoji dalis ir dvasios ramybę bei harmoniją spinduliaus i trečioji, tema su variacijomis. Finale violončelės ir kontrabosai pagirtinai tiksliai unisonu vedė pagrindinę temą, puikiai dainavo choristai, išgave galingą sodrų skambesį. Darniamai solistų kvartete stiliaus požiūriu daugiau simpatijų pelnė vyrų, ypač Rihardas Mačanovskis. Ansamblis su orkestru buvo darnus,

„Eika“ vadovą Domą Dargį, kuris labai mėgsta džiazą ir iškart sutiko paremti prancūzų džiazo kvintetą, Lenkijos institutą ir „Kauno tiltus“, bendradarbiajančius su Lenkija ir parėmusius Vroclavo baroko orkestrą. Svarią paramą Pekino operai gavome iš Kultūros tarybos, ji parėmė ir Vroclavo muzikantų gastos. Galime pasigirti, kad Lietuvos nacionalinės filharmonijos iniciatyva buvo sukurta Baltijos valstybių kultūrinio bendradarbiavimo su Kinija progra ma. Apjungėme visas tris Baltijos šalis, tad i Kiniją praėjusiais metais buvo nuvykę labai daug muzikantų. Mūsų atsakymas – priimti kelis Kinijos kolektyvus, kurių didžiausias ir ryškiausias buvo Pekino opera. Bendradarbiavimas su Kinija plečiasi, muzikai buvo pirmieji – tai Lietuvos kamerinės orkestrų, kiti filharmonijos atlikėjai, Operos teatras, Kauno choras, neseniai ten gasto liavo Nacionalinis baletas. Dabar

Solistai: Liene Kinča, Olesia Petrova, Andreas Schageris, Rihardas Mačanovskis, dirigentas Modestas Pitrėnas ir LNSO

dirigentas ir pianistas vieningai suvokė kūrinį, tačiau orkestro skambėjimo visuma kėlė nemažai klausimų, spėj, vėlgi dėl akustikos ydų. Pianistui skambinant būs – jo paties sumanytą Sergejaus Rachmaninovo romanso „V molčanji noči tajno“ transkripciją – sužavėjo gilius išraiškingas garsas, santūrios emocijos, aiškiai artikuliuota turtinga faktūra, raibuliuojanti įdomiai transformuotas temos pavidualais. Šimkus, beje, yra ir kompozitorius, bai-gės studijas pas mums gerai žinomą Pēterį Vaską. Tarp jo įrašytų septynių kompaktinių plokštelių, viena skirta išimtinai Vasko kūrybai, įrašė jis ir savo kompoziciją. Pianistas atlieka labai įvairų repertuarą nuo baroko iki šių dienų muzikos, taip pat improvizuoja.

Beethoveno veikalą klausiaus iš skambesiui palankesnės vietas. IX simfoniją minėti chorai ir orkestras yra atlikę su įvairiais solistais ir dirigentais. Daug kartų – su maestro Juozu Domarku, kuris šisyp buvo savo buvusio mokinio Modesto Pitrėno interpretacijos vertintojas. Apgairestauju, kad nepaklausiau maestro nuomonės, bet ką dabar darysi...

Festivalis pasibaigė, apie visus koncertus „7 meno dienos“ skelbė recenzijas. Bendras jų tonas – labai pozityvus. Tačiau visiems gerai žinoma, kad festivalis yra sumažėjęs, turi finansinių bėdų. Ką apie tai mano jo organizatoriai? Kelis klausimus pateikiau Nacionalinės filharmonijos generalinei direktorei Rūtai Prusevičienei.

Koks Jūsų bendras festivalio įspūdis?

Esu juo patenkinta, ypač tuo, kad pasiteisino nauji vardai.

Ar krizės laikotarpis „Vilniaus festivaliui“ vis dar tėsiasi?

Vilniaus festivalio valstybės dotacija nuo 2008 metų susitraukė penkis kartus. Dabar filharmonijos programoje turime atskirą eilutę ir Vilniaus savivaldybės Viešosios įstaigos „Vilniaus festivaliai“ dotaciją, kuri visiems festivaliams taip pat sumažėjo penkis kartus. Šiuos dviemų dotacijų faktiškai užtenka finansuoti tik vieną gerą koncertą...

Šiemet mums labai padėjo ambasados, kultūros institutai, keli rėmėjai, visi suprato ir atjautė mūsų padėti. Ypač noriu paminėti UAB

įsitrukia jau ir šiuolaikinis šokis, šių metų Naujojo Baltijos šokio festivalyje lankesi pajęgi Kinijos trupė.

Kas buvo sunkiausia rengiant festivalį?

Laukti konkretių žinių apie finansavimą. Visi atsakymai ateina labai vėlai, dažniausiai nuolat kybo klausimas, ką reikės daryti, jei finansavimas nebus patvirtintas. Baigiantis festivaliu apytikriai surašau visas išlaidas ir pajamas. Rėmėjų lėšos sudaro apie 17 procentų, pajamos – apie 20, dar mainomas pa-slaugomis. Visi segmentai tokie jautrūs, kad kam nors iškritus, koncertą reikėtų atšaukti. Vienas šio pabaigos koncerto rėmėjas taip ir nepasivirtino, tad susidarė deficitas persikelia į kitu metų festivalį. Dėl jo man jau neramu: jei valstybės dotacija, kuri yra pagrindinis šaltinis, nebus atstatyta, tai iš rėmėjų ir iš pajamų surengti ypatingai pakilių jubiliejinių, dvidešimtų, festivalių nebus įmanoma.

Ačiū už atsakymus. Dažnai apie visus sunkumus kalbékime viešai, mes, muzikantai, neretai juos kulkiai nutylime.

Trys grūdai ir gausus derlius

Eligija Volodkevičiūtė. Mirachos, Pelytės ir jų draugo Katino grūdai. Vilnius, 2015, „Versus aureus“, 298 p.

Dalija Epšteinaitė

Ateis diena, kai mūsų BVP bus ne mažesnis, mūsų PVM ne didesnis nei kitų Europos Sajungos šalių, o mūsų švietimas ne prastesnis nei Suomijos, taigi ilgainiui... Tačiau yra sritis, kur laikas mums nepagelbės, o galbūt net ir pakenks. Laikas nėra naudingas mūsų kolektyvinei atminčiai, mūsų netolimos praeities suvokimui. Čia Lietuva turi jveiktį 50 metų nutylėjimo bedugnę, per kurią sunku peršokti, nes pernelyg matomi yra įvykiai, kurių pasiekmes tebejaučiamė.

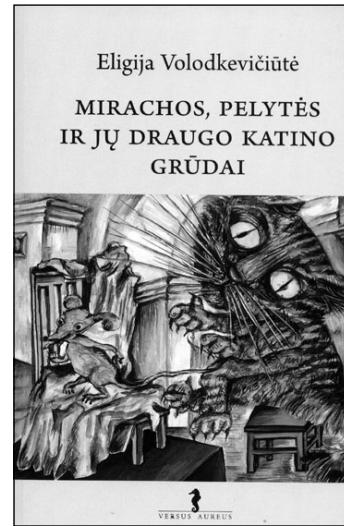
Kalbame vėlgi apie Holokaustą.

Atkūrus Lietuvos neprikalaušomybę, turėjome viską prisiminti. Tačiau pokario karto apie praeitį sužino iš antrų ar net iš trečių lūpų, nes liudytouj teturime vienetus. Griebiamės kronikų, archyvinų dokumentų. Vakarų Europos šalims jie buvo žinomi, mums – ne. Europai nereikėjo Holokausto švietimo, nes jis vyko visų akivaizdoje, o mums jo prireikė. Iš tikro, daroma daug. Seminarai, ekskursijos, pamokos... Jau vaikai piešia Holokaustą, jau kuria rašto darbus, užrašinėja senelių pasakojimus. Tačiau edukacinis darbas, kad ir koks būtų naudingas, neaprėpią problemos visumos. Vai-

kai atpasakoja, ką girdi, ką skaito, jie žino: tai buvo baisu, tragediška. Jie tampa motyvuoti. Tačiau ar toks pažinimas nėra vien informacija? Ar mes, skaitydami apie žiauriai numalsintą Spartako sukiliimą, patiriamo emocinį sukrūtimą? Ar tai mus auklėja, ar padaro geresnus? Kalbėdami apie nacių nusikaltimus ir užbaigdami savo kalbas egzorciniu šūkiu: „Kad tai niekada nepasikartotų“, ar esame tikri, kad mūsų žodžiai paveikė klausytojų jausmus ir mintis? Pripažinkime, kad didaktika ar publicistika auklėjimo darbe toli gražu ne visada pasieka tikslą. Kur kas daugiau gali nuveikti menas. Pirmas dokumentinis filmas apie mirties stovyklas – Alaino Resnais „Naktis ir rūkas“ daugeliui atvėrė akis ir prisidėjo formuojant europeičių kolektyvinę atmintį. „Aš nieko nežudžiau, – rašė peržiūrėjęs filmą jaunuolis Wiardas Ravelingas. – Kad esu vokietis, tai jokia mano kalte ar nuopelnas. Tikrai neturiu nėko bendra su nacių nusikaltimais, bet mano sąžinė nėra rami. Tas siaubas mane persekiuoja.“ Sukurtas 1955 m., Prancūzijoje įtrauktas į mokymo programas, „Naktis ir rūkas“ Lietuvoje parodytas 2005 m., kai galėjome atpažinti jo kadrus, tiražuojamus kituose filmuose. Talentinges meno kūriniams mus pasiekė pavėluotai.

Ir štai atėjo menininkė. Eligija Volodkevičiūtė – gerų, išmintingų knygelių vaikams autorė, suprantanti savo skaitytojų ir mokanti su

juo bendrauti. Dabar iš jos gavome pirmą Lietuvoje vaikams skirtą knygą apie Holokaustą. Sudėtingas nuotykinis siužetas atskleidžia skaudžius įvykius, alkį ir baimę, neteisy-

bę ir sielvartą. Bet – jokio veršlenimo, jokio banalumo. Pasaulis matomas tyru, nekalnu būtybių akimis, personažai – mažoji geto kalinė ir jos draugai gyvūnėliai – nuoširdūs, ne saldžiai naivūs, bet rimti, kokie būna vaikai, kai stengiasi ką nors suprasti. Tuo šiurpesni atrodo jų akimis išvysti masinių žudynių vaizdai, sunki suvaryti į aptvarą, pažemintų žmonių būtis. Tai – ne žaidimas, o tikrovė, ir skaitytojas įsiuaučia į mažosios kalinės būseną, nerimauna dėl jos ir kitų vaikų likimo, empatija nedingsta net užvertus kny-

gą. Tolerancijos problema, šiandien tokia aktualiai, sprendžiama per draugiškus Katino ir Pelės santykius. Okupacinių valdžios įsakymai, savaime žiaurūs ir absurdūs (pvz., draudimas vaikščioti šaligatviais, lankytis parkuose ar prisesti ant suoliuko) talentingai pertekli metaforomis: „(...) žingsniuodamos gatve, jos žvalgėsi į dangų, nes nerorėjo matyti sargybinių ir troško jaustis laisvos. Taip elgėsi ne vienas gyventojas, kol gete jiems, kaip bėdieviams, buvo uždrausta žiūrėti į dangų. Šis kartas buvo paskutinis, kai mergaitė sykiu su mamyte žvelgė į saulę.“ Knyga pasakoja apie nelinksnius dalykus, bet jি nėra nei baiši, nei niūri. Net apie baišiausius įvykius pasakoja visai tikroviškai, ir tai, kad liudytojas yra katinas, pažežia, kad kalbama apie protu nešuvokiamus dalykus: žmonių žudymą, knygų deginimą... Tikrovės siaubui badmīruijanti mažoji geto kalinė Miracha priešpriešina gyvenimo džiaugsmą – juk gyvena savo gražiausius metus. Ji bendrauja su pasaule, jo nebijo. Net pats žiaurusis ponas Karas ją labiau stebina nei gąsdina, toks jis čia atrodo atstumiantis, niekam nereikalingas, pašalinis.

Etikos problemos, troškimas išlikti savimi sprendžiami konkretiai pavyzdžiais.

Kai visi baigė gerti arbatą su cukrumi ir valgyti duoną, kaimynė pa-

silenkė prie draugės ausies ir tyliai pasakė:

– I kišenę įsidėjau du gabaliukus cukraus. Grįždama vieną duosių tau. O gal tu jau paėmei savo dukrai?

– Ar taip galima – vogti? – pasipiktino ji. – Juk žmogus mus vaišina.

– Ir kodėl gi ne? – įsižeidė Ana.

– O kaip jie galėjo viską iš mūsų atimti? Sukišo į getą, degina, tyčiojasi, žudo, o čia tik du gabaliukai eukraus.

– Bet ar mes turime pasidaryti tokie, kaip jie?

– Aš apie tai nepagalvojau, – atsakė kaimynė ir nutilo.

Tokiai knygai sukurti pricerkė ne mažo pasaulinės kultūros, tautosakos bei mitologijos pažinimo. Čia veikia mitinės būtybės iš senovės žydų padavimų – Golemas ir Banginis, sutinkame ir tradicinių maginių elementų paieškos motyvą. Blogis, kurį įkūnija ponas Karas, yra galimas, todėl jam nurungti susitelkia visos stichijos – geroji ponia Saulė ir nė kick ne piktesnė ponia Baltoji žiema, kuri smalsulei Mirachai parodo, kaip gaminamos snai-gės.

Dėl kelių savo lygmenų – nuotykinio, edukaciniu ir filosofiniu – ši neceilinė knyga yra įdomi ir vaikams, ir suaugusiems. Paprastai ir aiškiai traktuojami pagrindiniai gyvenimo įstatymai – nuoširdumas ir Gėris.

Iš Katedros aikštės Rotušės link

ATKELTA IŠ 2 PSL.

Prancūzų gatvės teatro trupės „Cie SÖLTA“ spektaklyje „Apesar“ kilo visai kito pobūdžio nesusipratimų. Visų pirma, į Vilnius dailės galerijos kiemelį susirinko neįtikėtinai daug žmonių, – žūrova stebėjant spektaklį iš visų keturių scenos pusiai. Stovinčiuos tiešiai prieš sceną viską matyti galėjo greičiausiai ne daugiau kaip pirmos trys eilės, – Lietuva yra aukštų vyrų, linkusiai ant pečių nešioti vaikus, šalis. Vis dėlto aukštai sėdėjir vaizdą puikiai matę vaikai akivaizdžiai liko patenkinti – krykštavo, džiaugėsi, nors spektaklyje kalbėta apie žmonių santykius ir pastangas dėl rutinos neprarasti jaunaviškos romantikos. Matyt, puiki technika, subtilumas ir geras skonis gali paveikti pačius įvairiausius žūrovus. „Apesar“ spektaklyje iš tiesų jungiasi šiuolaikinis cirkas, šokis ir teatras – viskas atrodė tarsi drama, perteikta choreografijos, o atlanka cirko priemonėmis (grindų akrobatika, stulpai, žongliravimas...). Netilpė į kiemą arba ne visi ką ižūrėjė žmonės gali pasiguosti tuo, kad rugpjūtį mėnesį į „Naujojo cirko savaitegalį“ atvyksta viena žymiausia pasaulyje šiuolaikinio cir-

ko trupių „Seven Fingers“, kuriai ne taip seniai priklausė ir „Apesar“ atlikėjas Tomas Proneur.

Šokio Kultūros naktynėje tikrai netrukė, teko susidėlioti pageidaujan-

liams. Vis dėlto tai proga įsitikinti, kas iš tikrujų žmones traukia šokti. Mažiausiai vaikai mažiausiai ir kompleksavo bėgdami į sceną pasirodyti savo draugams, tėveliams, pažiusta-

„Rekonstruoti“

mų renginių grafiką. Neteisingai nurodžius laiką pamačiau ir „Low Air“ vaikų vasaros stovyklos pasirodymą – jokių profesionalų, beveik jokių iš anksto sudėliotų brėžinių, iš esmės – vaikų pasirodymas téve-

niems ir nepažištamiems įvairaus amžiaus žūrovams. Jiešokis (šiuo atveju – breikas, street dance, house, etc.) – būdas linksmintis, būti savimi, džiaugtis ir dalytis džiaugmu su kita.

Taip Kultūros naktį pradėjusi „Menų spaustuvė“ baigė ją absolūciai priešingu pasirodymu – būsimo šokio spektaklio „Rekonstruoti“ (choreografė Miglė Pranėnaitė) eskizu. Jame dominavo tvarka, pažiartojimas, vienodi kostiumai (nors individualūs charakteriai buvo itin akivaizdūs), ta pati veido išraiška per visą pasirodymą. Peršasi išvada – laikui bėgant žmonės auga ir keičiasi, kad supanašetų tarpusavy. O norintys išsiskirti neretai paklūsta bendram supratimui apie tai, kas yra gražu, gerai ir kaip turėtų būti. Tą galima įskaityti spektaklio „Rekonstruoti“ eskize, kuris, beje, suteikė vilties pamatyti stiprią ir įdomią premjerą.

Už „Menų spaustuvės“ sienų šokio taip pat nestigo, visa laimė, kad dieną dangų dengę lietaus debesys išsisklaidė. Klaipėdoje įsikūrusio šokio teatro „PADI DAPI Fish“ atstovai Inga Kuznecova ir Marius Pinigis Konstantino Sirvydo skverelyje pasistatė sofa ir ant jos bei aplink ją sušoko dviejų žmonių meilės ir buities istoriją. „Ir viskas klojos kuo puikiausiai“. Pateikti tokius dalykus kaip rutina, neįstikimybė, dalijima-

sis pareigomis, senėjimas pasirinktas paprasčiausias rekvizitas – lipnūs lapeliai, obuoliai, skalbiniai segtukai – ir, ko gero, niekas neliko žūrovų nesuprasta. Pastangos išsilaisvinti, vienas kitą sunervinti, sutramdyti, apkabinti, įskaudinti keliai ir šypsena, ir graudulį, drauge juokinga stebčti, kiek kvailysčių gali pakėsti vienas kitą mylintys, vienas prie kito prisirišę žmonės. Vis dėlto teko pastebeti daugiau besiypsančių žūrovų veidų. Pabaigoje, kai atlilikai savo kasdienę aprangą pakitė kostiumu ir ilga balta suknelė, žūrovų apskritai padaugėjo. Vis dėlto tuo puošnus drabužis, nepaisant jo nešamos prasmės, pritraukia žvilgsnius.

Sunku pasakyti, ar to siekta sąmoningai, tačiau Kultūros naktis pristatė šiuolaikinio cirko ir šokio įvairovę, savitus ir skirtinai savo meną bei jo funkcijas suvokiančius kūrėjus – būtent tai gali padėti žūrovams geriau suprasti, kokia iš tiesų plati yra scenos meno įvairovė ir temomis, ir žanrais.

AUŠRA KAMINSKAITĖ

Gyventi ir mirti Marselyje

Nauji filmai – „Prancūziškas tranzitas“

Živilė Pipinytė

Teisėjui Pierre'ui Michelui ir gangsteriu Gaetanui Zampai, kurių likimai tragiškai susikirto 8-ajame dešimtmetyje heroino kontrabandos sostine tapusiame Marselyje, skirtas ne vienas prancūzų filmas. Jie tapo ir Cédricio Jimenezo filmo „Prancūziškas tranzitas“ („La French“, Prancūzija, Belgija, 2014) veikėjais. Prancūzai istorija apie ryžtingą teisę žino gerai, Michelis tapo beveik mitine figūra, panašiai kaip ir kalėjime 1984 m. nusiužudęs Zampa. Jimenezas tą mito atspalvį panaudojo savo filme – Jeano Dujardino teisėjas Mišelis ir Gilles'io Lellouche'o gangsteris Zampa iš pirmo žvilgsnio primena dyvnius: abu stiprus charakterio, ryžtingi, einantys į galo, azartiški. Jie panašūs net išoriškai. Abiejų žmonos (Céline Sallette ir Mélanie Doutey) – stiprios, protinges moterys. Tik idealistas teisėjas Mišelis yra gėrio pusėje, o reketininkas, narkotikų kontrabandinkas ir Marselio „krikštatėvis“ Zampa išsitinkinės, kad pasaulis yra tokis, koks yra, todėl reikia naudoti bet kokia proga praturteti.

Beveik pusę filmo Jimenezas paraleliai rodo kiekvieno gyvenimą, kol išyksta pirmasis abiejų susitikimas akis į akį. Regis, būtent tada abu veikėjai supranta, kad priešininkas ne tokis paprastas, kaip manė. Tuo „Prancūziškas tranzitas“ primauna kriminalines dramas, kuriomis

„Prancūziškas tranzitas“

anksčiau garsėjo prancūzų kinas ir kuriose vykdavo psychologinės Jeano Gabino, Jeano-Paulio Belmondo, Alaino Delono ar Lino Venturos policininkų ir nusikalstelių dvikovos. Dujardino ir Lellouche'o personažų kova yų verta.

„Prancūziškas tranzitas“ – antras 1976 m. gimusio ir į vaidybinių kinų iš dokumentinės atėjusio režisieriaus bei scenaristo filmas. Jimenezas debiutavo 2012 m. filmu „Visų akyse“ („Aux yeux de tous“), kur pagrindinis herojus – programišius, sekė teroristus, prisijungęs prie Paryžių stebinčių vaizdo kamero. Viename interviu režisierius yra sakęs, kad 80 procentų „Prancūziško tranzito“ išykis yra realūs, kitus ir pirmiausiai asmeninį abiejų personažų gyvenimą teko prikurti, pa-

sitelkiant detales bei prisiminimus.

Aštuntajį dešimtmetylį Marselis taip o narkotikų tranzito į JAV centrū: iš Turkijos atvežtas opijus čia buvo perdirbamas į heroiną ir laivais ga- benamas į JAV. Opijaus perdirbimą kontroliavo kelios tarpusavyje konkuojančios gaujos, tačiau netrukus dominuoti pradėjo Zampa.

Kova tarp Mišelio ir Zampos filmme remiasi būtent tuo, kad visi žinio, kuo pastarasis užsiima, bet nėra irodymų: kaip ir dauguma jo „ben- dradarbių“, Zampa turi oficialų verslą. Surasti nusikalstamos veiklos irodymus teisėjas bando visomis prie- monėmis, kartais net peržengdamas teisėtvarkos ir teisingumo ribas. Tačiau Marselyje užaugęs Jimenezas, kurio tévas pažinojo Zampą, žino, kad teisėjo Mišelio kova, nors ir pa-

sibaigusi simbolika pergale, gal net beprasmiška, nes Marselio polici- ninkai gali veikti išvien su nusikalsteliais. Todėl filmo išvada – ne tik nedviprasmiška, bet ir pesimistiška. Panašiai skambėjo ir kito filmo, kuris rodė Marselio išykius (tik iš kitos perspektyvos), – Williama Fried- kino „Prancūzų ryšininko“ (1971) išvada.

„Prancūzų ryšininkas“ – vienas svarbiausių filmų kino istorijoje, bet Jimenezas gana sekmingai išvengė per didelės jo įtakos, nors „Prancūziškas tranzitas“, sakytų, meistriškas retro filmas – tiksliai atkurti laikotarpio interjerai, drabužiai, au- tomobiliai, pirmosios diskotekos, už kadro nuolat skambanti muzika. De- ja, tas šimtaprocentinio autentiškuo siekis (kartu su aktoriais ne vie-

name epizode vaidina ir neprofesionalai) ne visada padeda atskleisti gi- lesnius pagrindinių personažų elge- sio motyvus.

Tačiau apie tai pagalvoji tik fil- mu pasibaigus, nes kino salėje vi- siškai pasinerti į dinamiškas, tarsi dokumentinė kamera nufilmotas gaudynės, žiaurias žudynes, tyrimus ir nusikalstelių buiti: ko verta kad ir Benoit Magimelio suvaidinto gangsterio Bepročio (Fou) linija ar sce- na, kai pas Zampą su išdykusiais vaikais ateina vienas jo parankinis. Jis skundžiasi, kad Mišelis suėmė žmoną, todėl negali palikti vaikų vienų. Panašios scenos ir personažai primena kriminalinių sagų meistrą Martiną Scorsese. „Prancūziškas tranzitas“ įrodo, kad žanras gyvas.

Antroji profesija

Naujo „Kino“ skaitymo malonumai

Žinau, esate sulindė į visokius elektroninius laiko žudukus, todėl nusprenžiau priminti keliais taisyklės, kaip rasti laiko skaitymui, nes vasara tam – pats geriausias metas. Pirmausia, visada po ranka reikia turėti knygą, nes nežinai, kada atsi- ras laiko paskaityti. Knygas reikia pirkti arba skolintis kuo dažniau, nes taip kils noras greičiau užbaigti tai, ką skaitote dabar. Skaityti reikią tai, ko geidžia širdis, o ne tai, ką liepia pareiga. Tik svarbu, kad tarp knygų „iš pareigos“ neatsidurtų profesinė literatūra. Kad ir kaip la- vintų protą ir jausmus detektyvas ar meilės romaną, susidūrus su profesinėmis problemomis pirmiausia prirēks žiniu. Kalbėkitės su draugais apie knygą: tai mobilizuja skaitytį, nes norėsite pasigirti, kad perskaitytė gerą knygą. Prisiminkite neuropsichologo Davido Lewiso tyrimo rezultatus: užtenka šešių lektūros minučių, kad stresas sumažėtu beveik 70 procentų.

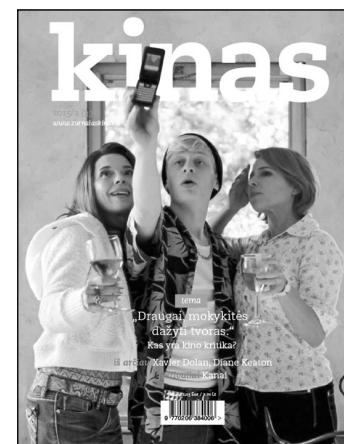
Visa tai galioja ir naujam „Ki- nu“. Jis prasideda pagyrimo žodžiais Šarūnui Bartui, šiemet Kanuose parodžiusiam naujausią savo filmą „Ramybė mūsų sapnuose“,

sulaikusį daug teigiamų vertinimų. Pirmujų užsienio kritikų atsiliepimų fragmentai pateikiami su rubrika „Apie mus rašo“. Apie šiometinius Kanus ir sudėtingą kritiko situaciją festivalio labirintuose rašo Dovilė Raustytė. Sinefilų testas taip pat skirtas Kanams – tie, kurie jidėmiai perskaityti žurnalo tekstus, ji išspręs bematant.

Žurnalo tema šiakart – kino kritika. Dar François Truffaut sakė, kad visi žmonės turi dvi profesijas – sa- vo ir kino kritiko. Lietuviamai tai labai tinka, nors jie visi dar ir gydytojai. Živilė Pipinytė straipsnyje „Draugai, mokykės dažytis tvo- ras!“ pabandė pasižiūrėti iš arčiau, ko reikia tai antrai profesijai. Ji ci- tuoja garsius kritikus, kurių pasis- kymai nenuteikia optimistiškai: kritikas turi mokėti ir žinoti be galio daug, bet visada rizikuoja nepragy- venti iš savo profesijos. Tiems, kurių nepabijos garsenybių perspėjimų, – Paweł Feliso patarimai, kaip parašyti recenziją.

Vis dėlto didžioji žurnalo dalis skirta kritiko kasdienybei – filmams, kūrėjams, jų aptarimui. Ką tik Vilniuje atidarytoje „Kino pavasario“

salėje visą vasarą bus rodomi šių metų festivalio filmai, dalį jų aptaria ir „Kino“ kritikai. Konkursinio programos narsto Ieva Tō-

leikytė ir Gediminas Kukta. Agnė Mackevičiūtė ir G. Kukta aptaria lietuviškius trumpo metražo festi- valio filmus, regis, net neslėpdami savo nusivylimo. Viename konkursų parodytą Alantės Kavaitės „San- gailės vasarą“ recenzuoja Laima Kreivytė, kurią sužavėjo filmo spalvos ir skrydžiai, bet, regis, ne pagrin-

dinių veikėjų pasaulis. Pateikiam ir du pokalbiai su garsiais „Kino pavasario“ svečiais – svarbiausių kino apdovanojimų savininkais režisieriais Bille Augustu (kalbėjosi Margarita Alper) ir Joshua Oppenheimer (kalbėjosi Dovilė Grigaliūnaitė).

Dovilė Raustytė rašo apie „Kino pavasario“ atidarymo filmo „Mamytė“ autorį, jauną Kanados režisierių Xavier Dolaną. Šiame išsamia- me portrete aptariamas trumpas – režisieriu iki 25-eri – jo gyvenimas, pagrindinės filmų temos, jų stilius, Dolano susižavėjimas muzika ir kū- rybos proceso specifika. Atskirai „Mamytė“ recenzuoja Mantė Valiūnaitė.

Neringa Kažkauskaitė paraše amerikiečių aktorės Diane Keaton portretą. Neseniai ji suvaidino fil- me „Mūsų gyvenimas“, kurį recen- zuoja Agnė Mackevičiūtė. Aistė Ra- čaitytė aptaria Alejandro González Iñárritu „Žmogų-paukštį“, Ramūnas Pronkus – Olivier Assayaso „Zils Marijos debesis“. Jis trumpai bei šmaikščiai pristato ir „Namų ki- no“ filmus: Dano Gilroy'aus „Nau- jienų medžiojotą“, Bennetto Mille-

rio „Foxcatcher“, Chado Stahelskio „Johną Wicką“.

Ieva Kotryna Skirmantaitė susi- tiko su seserimis Samulionytėmis – kino režisiere Jūrate ir fotografė Vilma – ir paklausinėjo apie jų ku- riaram dokumentinį filmą „Liebe Tante, Guten Tag!“. Jo herojai bus abieju menininkų senelė bei di- džioji jos jaunystės meilė. Ž. Pipi- nytė feljetone „Industrija ar nacio- nalinių kultūros dalis?“ vėl grįžta prie mūsų kino gigantomanijos, pa- sireiškiančios nuolat skambančiu žodžiu rinkiniu „lietuvių kino indus- trija“, kurio nevartoja net daug daugiau filmų kuriantys kaimynai lenkai ir rusai. Gerai ją suprantu, nes ir pats neseniai gavau spaudos pranešimą, kuriame aprašomi lietuvių animacijos pasiekimai. Perskaiciau ir nustebau: vienos pilnametra- žis valstybės finansuotas animacinis filmas per šešerius metus ir abejoti- nos jo pajamos – mums jau indus- trija?

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Pavojingas žaidimas

Apie Andrew Mikšio fotografijų albumą „Disko“ ir kai kurias reakcijas į jį

Birželio 26 d., penktadienį, prasidėda „Santaros-Šviesos“ suvažiavimas (Molėtų rajonas, Alanta, Naujasodis, Technikumo g. 2). Programoje – Andrew Mikšio fotografijų paroda ir sekmedienį vyksianti jo knygos „Disko“ išprovokuota diskusija „Pasipriešinimas Narcizo narkozei: ką esame pasirengę matyti fotografijoje“ (moderuoja Jurijus Dobriakovas, dalyvauja Tomas Ivanauskas, Laurynas Komža, Andrew Mikšys ir Agnė Narušytė). Ta proga spausdiname jauno kultūros kritiko Tito Satkūno straipsnį apie šią ginčus sukėlusią knygą.

Titas Satkūnas

Andrew Mikšys – Jungtinėse Amerikos Valstijose gimęs lietuvių kilmės fotografas, 2013 m. savarankiškai išleidęs nuotraukų albumą „Disko“. Kartą netikėtai atsidūrės mažo Lietuvos miestelio diskotekoje Mikšys susidomėjo neįprastu renginiu ir beveik dešimt metų važinėjo po šalį ieškodamas panašių vietų bei jas fotografiuodamas. Taigi ciklą sudaro šokių salėmis virtusios senų, nutriūsusiu „kultūrnuoraidžiu“ erdvės ir ten besilinksminančio Lietuvos kaimo jaunimo portretai.

Is pirmo žvilgsnio nuotraukose tarsi nieko kontroversiško ar įželdiamo nėra – užfiksuočių paprasti žmonės, galbūt kiek keistoki, galbūt vilkintys prastokai ar neįprastais drabužiais, bet šiaip jau puikiai kiekvienam pažįstami. Tačiau fotografijoms pasirodžius užsienio žiniasklaidoje, Lietuvoje kilo pasipiktinimo banga – komentarių įvairiuose šaltiniuose tvirtino, kad ciklas žemina Lietuvos vardą bei lietuvių įvaizdį pasaulyje. Todėl įdomu semiotiškai panagrinėti pačias „Disko“ fotografijas ir pasiaiškinti, kas galėjo nukreipti jų interpretaciją tokiu linkme.

Simboliniai vaizdo pranešimai

Roland'as Barthes'as straipsnyje „Atvaizdo retorika“ išskyrė tris vaizdinės komunikacijos plotmes – denotaciją, konotaciją ir kalbinį pranešimą, paprastai egzistuojančius kiekvienam fotografiniame vaizde. Denotacinié reikšmė yra labiau teorinis konstruktas, tam tikra „gryna“ objekto reprezentacija, kuri liktų atmetus visas prasmes, o konotaciame lygmenyje gaminamos papildomas – kultūrinės ir simbolinės – reikšmės, kurios dažniausiai ir gali sukelti nesutarimus dėl vaizdo supratimo.

Kalbant apie „Disko“ ciklo simbolinius pranešimus, pirmiausia į akis krenta šokių salių skurdumas – purvinos, apsilupinėjusios sienos, seni langai, aplūžė baldai, kabantys laidai, nudriskusios užuolaidos ir t.t. neišvengiamai iškelia materialinio skurdo reikšmę. Keletas fotografijų iš lauko ši skurdą gana tiksliai lokalizuojasi, aiškiai parodydamos, kad jo ieškoti reikia būtent *kaimo*. Tačiau nors spaudoje ar televizijoje esame matę daugybę skurdus lietuviško kaimo vaizdų, nereikia net įdėmiai išžiūrėti, kad Mikšio fotografijose pajustume kitokį komunikacijos principą – tai tikrai nėra socialinė dokumentika, rodanti *kaimo skurdą* ir siekianti sugraudinti, su-

kelti užuojautą, paskatinti kažkam paaukoti ar pan. Ši efektą kuria pati fotografavimo strategija – visi atrinkti vaizdai yra iš esmės estetiški – pavyzdžiu, purvą tarsi slepia viską užliejanti rožinė šviesa arba estetinį pasitenkinimą kelia tvarkinga „aukso pjūvio“ kompozicija, spalvinai sprendimai, perspektiva ir t.t.

Ši skirtingo lygmens figūrų – erdviių skurdumo ir fotografinės estetikos – jungtis kuria tam tikrą disonansą: matome estetizuotą skurdą, kuris rodomas ne tik be išprastinių neigiamų konotacijų, bet netgi kaip savotiškai gražus. Oksimoronėška patirtis tampa dar stipresnė, scenoje pasirodžius veikėjams – specifiniai portretuose užfiksuočių žmonių drabužiai, laikysena ir kitos detalės juos taip pat įrašo į *skurdaus kaimo* paradigmą, tačiau veidai – kai kurie žvelgiantys kiek nepatikliai, kiti rimti, truputį pašaipūs, išsigandę, išsiautę į šokį ar linksmi – niekaip neleidžia jų redukuoti į abstrakčias socialinės realybės reprezentacijas. Jie visi pernelyg žmogiški, individualiūs ir tam tikra prasme patenkinti savimi. Tai žmonės, atėję šventi. Atėjė ten, kur gali ateiti, apsirengę taip, kaip moka, nepaisantys savo keitimo ir savaip gražūs.

Prie šio efekto ir vėl prisideda techniniai sprendimai – tvarkingas apšvietimas, švelnios spalvos, kompozicijos ir personažų pozos. Kai kurios nuotraukos stiliumi netgi galėtų priminti mados ar žurnalų fotografiją. Taigi besilinksminantis izoliuoto kaimo jaunimas čia rodomas panašiai kaip ir likusi „normalioji“ visuomenės dalis. Tačiau taip viename vaizde jungdamas pričiungias reikšmes ir rodydamas dabartinei visuomenei *svetimą* pasaulį kaip *savą*, derindamas skurdą su estetika ir švente, Mikšys žaidžia pavojingą žaidimą – viena vertus, tai gali paskatinti žiūrovą suvokti, kad jie – tokie pat žmonės, kaip ir mes, bet kartu gali sukelti ir priešingą reakciją: „negi mes tokie patys kaip jie?“ Tokia disomansais pagrįsta komunikacija ir daugiaprasmiškumas yra išprasti mene, tačiau nuotraukoms patekus į spaudą ima galioti kitos taisyklės – žiniasklaidoje dviprasmybės iš esmės nepriimtinos, todėl fotografijų reikšmė natūraliai redukuojama į paprastą ir aiškų pranešimą, lengva ranka atmetant viską, kas neįreikalinga.

Išoriniai tekstai

Tačiau norint paaiškinti kai kurius „Disko“ serijos žiniasklaidinio suvokimo aspektus, niekaip neužtenka paties vaizdo ženklų dvipras-

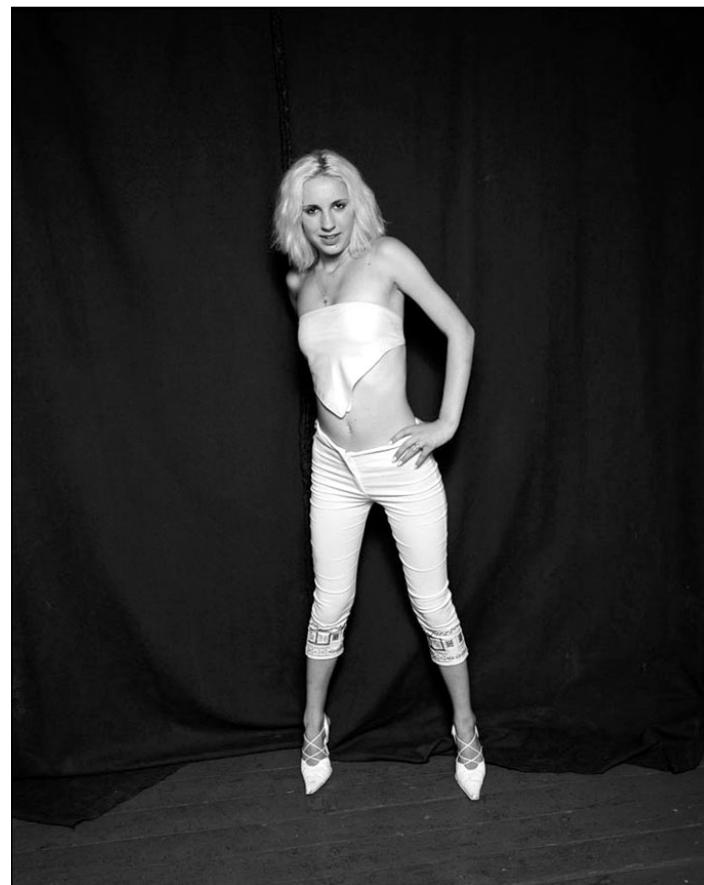
miškumo. Tiesa, fotografijoje tikrai galima aptikti ir *sovietiškumo* (sunskiai ižiūrima Lenino galva ant siejinos), *agresijos* (kraugo lašai ant žemės) ar *erotikos* (trumpos suknėlės). Bet taip pat čia yra ir amerikiečių reperio Eminemo atvaizdas ant merginos marškinelių ar meilėliai apsikabinusios poros, o palyginus Mikšio nuotraukas su bet kokiui reportažu iš „normalaus“ Europos naktinio klubo, ten rastum ir gerokai atviresnės erotikos, ir daugiau alkoholio, ir smurto. Tad kas gi skatina žiniasklaidą teigti, kad šios nuotraukos pristatyti lietuvius kaip „ištirkusius, girtuolius, nevalyvus, negerbiančius savo kalbos“ (Vitalija Dunčienė, „Emigrantai, nejuodinkime Lietuvos“, *lytas.lt*, 2013 06 26)?

Tam kelia atveria metatekstai – nuotraukos neturi pavadinimų, tačiau ant albumo viršelio kirilica užrašytas ciklo pavadinimas iškart sustekia ypatingo svorio *sovietiškumo* semai, kuri, kalbant vien apie simbolinį vaizdo pranešimą, nebūtų itin ryški. Vien šiai kalbine detale akcentuojamas politinis kontekstas – tai nebėra šiaip skurdžiai kaime švenčiantys žmonės, tai – būtent sovietinės erdvės gyventojai.

Knygos pavadinimo rašyba įtvirtina vieną iš vaizdo reikšmių, o kiti tekstai jas dar ir papildo. Pavyzdžiu, pačiose fotografijose būtų sunku žiūrėti užsienio leidinių straipsniuose minimas pagoniškas tradicijas. Būtent šie pasakojimai apie Joninų ritualus, seksą krūmuose, alkoholio vartojimą (kurio nėra nė vienoje nuotraukoje) ar muštynes greičiausiai ir nukreipė lietuvių interpretaciją viena linkme – nesigiliandomi į dviprasmę vaizdo semantiką ir pasitikėdami vien išorine informacija jie priėmė fotografijas kaip įželdiančias ir žeminančias. Kita vertus, tai tapo įmanoma tik todėl, kad pati pasirinkta vaizdo komunikacijos strategija negalėjo užkirsti tam kelio – „Disko“ nuotraukos esmiškai pagrįtos dvilypumu ir skirtingu plotmių prietaravimu.

Nauji simbolinio kapitalo keliai

Palyginus „Disko“ ciklą su kito lietuvių fotografo – Rimaldo Vikšraičio – darbais, kyla klausimas, kodėl pastarasis nesulaukia tokų aštirių reakcijų, nors taip pat nuolat rodo skurdaus kaimo gyvenimą, kur iš tiesų pilna ir alkoholio, ir purvinų nuogų kūnų, ir rūkančių vaikų, o šie darbai keliauja po pasaulį ir yra eksponuojami parodoje. Viena vertus, to neleidžia pats vaizdas – daugelyje Vikšraičio nuotraukų pažežiamas scenos dirbtinumas, jos pastatymas – kartais taip kuriamas absurdus išpuolis, kartais poetiskos metaforos, bet komunikacijos strategija nesilepia po tokiu formos ir turinio dvilypumu kaip Mikšio darbuose. Kitai tariant, Vikšraičio nuotraukų niekaip nepavyktų supainioti su spaudos fotografija – jos priklauso išskirtinai meno laukui. Kalbant apie meno ir žiniasklai-

Andrew Mikšys, iš ciklo „Disko“. 2013 m.

dos skirtį, tenka nuo semiotikos peršokti prie sociologijos. Pasak žymaus šios srities atstovo Pierre'o Bourdieu, meno vertibių cirkuliacijos lauke veikia aiški simbolinio kapitalo judėjimo logika – meno kūrinio vertė sudaro ne tiek autoriaus meistriškumas ar įdėtos pastangos, kiek tam tikrą autoritetą turinčių meno institucijų į jį investuojamas simbolinis kapitalas. Kitaip tariant, galerijos, muziejai, leidėjai, kritikai ir t.t. veikia kaip bankai, investuojantys simbolinių pasitikėjimą į kūrinį, o vėliau, jei šis sulaukia pasiekimo, pasiūmantys ir simbolines palūkanas savo pačių autoritetu susțiprinimo pavidalu. Rimaldas Vikšraitis iš esmės priklauso šiai tradicijai meno vertibių ekosistemai.

Savo ruožtu Mikšys su „Disko“ ciklu nusprendė simbolinių bankų sistemą apeiti – lėšos buvo surinktos internete, o albums išleistas ir platinamas savarankiškai. Tokioje situacijoje tampa aiškiu, kodėl „Disko“ būtinas žiniasklaidos démesys – albumui neturint pripažintos meno institucijos investuoto simbolinio kapitalo, jis privalo savarankiškai užsitarnauti kiekvieno žiūrovo démesi, todėl turi tapti matomas ir pasiekti kuo didesnę auditoriją. Tačiau naujuose keliuose visada tyko pavojai: kad ir koks liberalus atrodytu tokis leidybos būdas, simbolinio kapitalo logika galioja ir čia – paskolinusi autorių galimybę pasiekti potencialius žiūrovus, žiniasklaidai taip pat gali pareikalauti palūkanų ir, klaudinai interpretavusi kūrinį, susikurti naujokų tokį skandalą.

Portretas ir ideologija

Pabaigoje norčiau prisiminti XX a. pradžios Vokietijos fotografių Augustą Sanderį, bandžiųjį portretuose suregistravoti visus savo šalies gyventojų socialinius tipus. Pasak Susan Sontag, Sanderis savo darbe siekė laikytis neutralumo principo ir tikėjo, kad fotoaparatus atskleidžia ne fotografuojamų žmonių individualumą, o socialines kaukes – kiekvienas portretas buvo tam tik-

ro amato, klasės ar profesijos ženklas, reprezentuojantis skirtinį kiekvieno subjekto socialinę tikrovę. Tačiau Sanderis neturėjo jokių intencijų kaip nors vertinti fotografuojamus žmones – tai buvo tik griežta dokumentacija (Susan Sontag, Apie fotografiją, „Baltos lankos“, 2000).

Panašios pozicijos laikosi ir Mikšys. Tiesa, cikle pasirinkdamas tik vieną socialinės tikrovės variantą, jis vis dėlto pretenduoja į neutralumą ir suuestetindamas savo kaimo diskotekų studiją bando išvengti kritikos ar vertinimo bent jau pačiame vaizde, nors tam tikri politiniai atspalviai ir pasirodo metatekstuose. Vis dėlto jei žvelgsime vien tik į nuotraukas – joss matomi paprasti baijančios išnykti socialinės terpės, kaimo jaunimo, atstovai, besilinksminantys savo aplinkoje – čia nė kiek neakcentuojama nei jų tautinė, nei politinė priklausomybė, nei koks nors moralinis ar žmogiškas nuosmukis. Greičiau atvirkšciai – teigiamai ir šiltai žiūrima į gebėjimą linksmintis, nepaisant skurdžių aplinkybių.

Tačiau ideologijai neutralumas nepriimtinas – didžioji dalis Sandorio archyvo buvo sunaikinta į valdžią atėjus naciams. Abeiingam ir objektyviai pasaulį dokumentuojančiam fotografo živilgsniui nebūtų pavykę priskirti ideologiskai teisingo paaškinimo. Galbūt neigiamos reakcijos į Mikšio fotografijas kilmė panaši – ideologizuotas žiniasklaidos živilgsnis jose mato tik skurdą ir gedingos praeities liekanas, o visa tai juo būtina kritikuoti. Stiklinių dangoraižių kultūra nenori matyti aplink medinę trobos gyvenančių žmonių (juos Mikšys taip pat fotografavo cikle „Baxt“), o jei jau tenka su jais susidurti, šie privalo būti vertinami kaip nukrypimas nuo normos, kurį reikia paslėpti kuo toliau, kad tik nepamatytų koks užsienietis. Tačiau kartais būtent keisti ir unikalūs nepažystamos socialinės tikrovės trupiniai ir yra įdomiausia, ką turime.

Kaulas vartotojui

ATKELTA IŠ 1 PSL.

braukė delnu per dirbtines stogo čerpes, kiti pasilenke pro siaurus langelius žiūrėjo į vidų. Bet nieko nedominio ekranas, kuriam buvo rodomi vidas vaizdai. Ir teisingai. Nes vaizdas neatstoja gyvos patirties, kai gali pereiti suplotą svetainę kone braukdamas priečiai per išstampytas šeimos fotografijas ir tapetus. Namai turi stoveti, kad publika galėtų ieiti, bet guli, nes ŠMC salėje nepakako aukščio. Neaugi to nebuvo galima numatyti? Kita vertus, gal ir gerai – dabar turėsiu mūsų kol kas neužglaistomas atskirties nuo laisvojo pasaulio simbolį: mums jų gyvenimą ir prieitį lemta matyti tik susilenkus, tik už lango varvinant vaizduotės scilę. Nesusūlotą savigarbą turintys ir savo teisinių nevengiantys pareikštį žmonės nepriimtu tokio dalinio varianto, iš anksto išmatuotų lubų aukštį ir nelaikytų beveik višą vasarą pagrindinėje parodų erdvėje, pačiame centre, tik pusiau veikiančio daiko. Žodis „Wurmas“ nuo šiol bus taupus būdas išreikštai požiūri: „jiems bus gerai ir taip“.

O štai Goethes instituto organizuota menininkų dueto iš Kelno „/////////fur///“ (Volkeris Morawe ir Tilmanas Reiffas) paroda „be skausmo nebus žaidimo“ („no pain no game“) buvo sausakimša. Žmonės laukė, kad galėtų išbandyti kartu ir įprastus, ir keistus atrakcionus: boksuojant kriausę reikia pataikyti į tos spalvos tašką, kuri užsiidega šviesofore, bet iš kitos pusės tą pačią kriausę daužo priešininkas. Ką veikia du į suglaustus monitorius galvas ikiš žūrovai, šiam feisbuke atsidūrę „veidas į veidą“, nickas nežino. Iš dalyvių reakcijų matėsi, kad paroda veikia: žaisdamas ne vienas priešas ekraną, o dviese, tikriausiai pajunti tuos lenktyniavimo, šypseninį, susižvalgymų, išjautimų, baimių ir pasidžejimų momentus, kurie išnyko pernelyg ištobulėjus vaizdo technologijoms. Matyt, tai ir buvo parodos pavadinime žadėtas „skausmas“ – tave ištraukia iš saugaus vienatvės kokono, nes žiūrėdamas kitam į akis negali užsimiršti, išjungi smegenis ir daužyti, daužyti, kol užsimuš laikas. Bet visa tai – tikrai spėlionės, nes patirti neteko – per daug žmonių. O kai jų po Kultūros nakties nebebus, vėl būsi vienas tuščiose salėse ir parodoje matysi tikai objektus. Kyla ir mintis-išdavikė: kick reikėjo susvetimeti, kad prasčiausias bendros kriausės bokšavimas dviese būtų menas?

Menas ar ne menas?

Išeju vėl į gatvę, kontaktų su kitais Kultūros naktių netrūko – kai kur buvo grūstis kaip troleibuse. Apžiūrinėjant parduotuvės vitrinoje iškabintas Ramūno Danisevičiaus ir Ingos Dingos fotografijas, už nugaras girdėjosi praeivų keiksmadžiai. Jie nebuvu skirti nei mums, nei fotografijoms – tiesiog į estetikos erdvę išveržė nenušluftuota Kito sąmonė. Fotografai žvelgė į Vilnių, į

geležinkelį, i dangų pro cheminės fotografijos ašaras, o pro šalį ējė keiksmadžiai buvo tiesiog normali šitaip nesižvalgančių žmonių kalbos dalis, atliekanti skirtuko funkciją. Šiaip eidamas gatve į juos nekreptum dėmesio, o štai žiūrint parodą, jie pertraukė susikaupimą. Fotografijos liovėsi buvusios menu ir tarp tiesiog parduotuvės vitrina, aplinkos pajairinimui, reklama, kurios siūlomas produktas bus suvartotas „lengvai ir malonai“. Regis, toks ir yra mano ējimo į gatves tikslas.

Paskui užėjome į Vilniaus Rotušę. Pamačius ten rodomą Virgio Rušecko tapybą, norėjosi grynbergiškai susūkti: kicias! Ant sienų – aktai, daiktai, netgi žiaurumo nuoauto nešykštintys kūnai, bet viskas kažkur matyta, tik pervesta į rudai oranžininių ir juoda pradrékstų plokštumų kodą. Postmodernizmas išjukė Clemento Greenbergo norą matyti vien pakylėtą autentiką. Tačiau atsainus popkultūros citavimas visada slėpė gudrią pašapėlę ir žinojimo nuovargį. O čia – tiesiog nuoširdus širdies tepimas ant drobės, kuris tikriausiai daug kam patinka. Ir netgi menininkas čia niekuo dėtas – kai imi užsukinėti į visas galerijas iš eilės, tampi kultūriniu apsirūpėliu, kuriam jau iš anksto kickvienas naujas patickalas kelia šleikštulį. Kita vertus, žiūrint iš didžiųjų pasaulio centrų pozicijos, visas Lietuvos menas gali pasirodyti kaip atvésusių idėjų atrajojimas. Toks jau kultūros sklidimo dėsnis – kažkas pradedda, kiti atliepia, kartais susidaužami skirtų laikmečių sklidinomis tauromis.

Paskui nuėjome į Vilniaus parko slėnio galerijos kiemą, kur televizijoje išreklamuotas prancūzo Tomo Proneur ir braziliškasis Alluanos Ribeiro duetas turėjo atskleisti „nuostabų fantazijų ir svajonių pasaulį“ su „akrobatinės technikos ir cirko elementais“. Po penkiolikos minučių buvo aišku, kad akrobatika nepakyala virš vaikų žaidimų aikštės lygio, o neapšviesta tuščia scena yra tiesiog erdvė paties žūrovo vaizduotei, kuri visada ima piešti pabaistas, kai protas nuobodžiauja stebint daugybę kartų matytus ir ne itin virtuoziškai atliekamus judesius, tiesa, tik jų viršutinę dalį, nes šokėjų kotas užstojo stovinčių žūrovų galvos (kitai tariant, Wurmas!). Tada ir pasinaudojome Kultūros nakties su teikta laisve sprukt – juk dar tiek daug visko vyksta!

Užkaboriai, rūsiai ir ūkiančios stygos

Galiausiai pasiekėme Vilniaus dailės akademiją. Čia visos galerijos, visų pastatų koridoriai, rūsiai ir netgi valgykla tapo „Meno celėmis“, kurias specialiai Kultūros naktčiai parengė dar studentas kuratorius Tomas Ivanauskas. Kone visi fotografuoja didžiąją geltoną galvą priėjimo į „Titaniką“ – šiaip save patį išdidinęs autorius Martynas Gubas juokiasi į ūsą, iš anksto mėgau-

damasis vizualinės kultūros procesų automatika, dalijantis „patirties konteineriu“ atvaizdais. Galva spin-duliuvo optimizmą, bet ir viduje buvo gyva, kaip tikroje mugėje. Vie-nur buvo galima pasižiūrėti, kaip grafinio dizaino studentai „pjauna Fluxus“, kuri pastovėjus kokia nors poza prie Gasparo Aleksos „Memb-

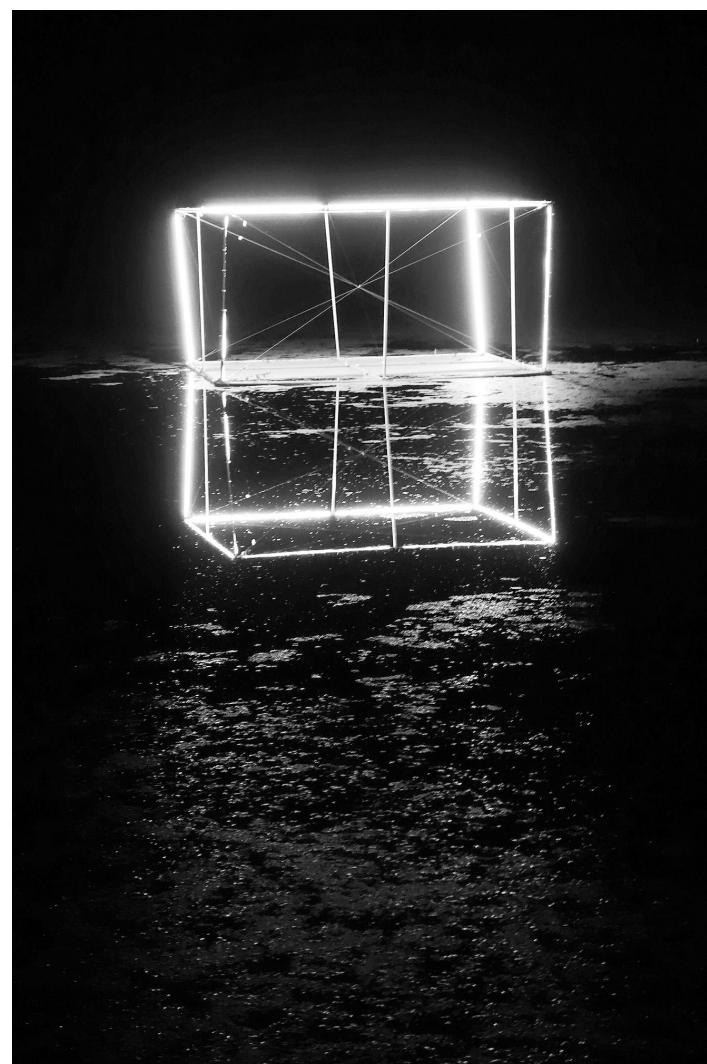
fotografijos Lietuvoje retai pamatyti, nes ji brangi, reikalauja kruopštaus darbo su aktoriais ir, žinoma, skambančios atspaudo kokybės. Antrasis kūrėjus – tai Petro Lincevičiaus tapybos ciklas „Namukas laikui“. Per M.K. Čiurlionio muziejuje atkurtus menininko namus jis grįžta į savo praeitį, kur užsibūdamas

teliko Vilnelė ir Užupio tvenkiniai. Vilnelėje Irinos Kostinos surengta iš vandens išnyrančių objektų „Migracija“ jau buvo pasibaigusi, tad paspokojoje į spalvotas šviesas ir tiek. Pakelui į tvenkinius Tymo turgeje pasiklausėme linksmų muzikantu ir tada patraukėme siauru takeliu paskui kitus, ieškančius tamsoje meno lyg paparcio žiedo, rizikuodami nuriedėti į vandenį. Ta vieta atrodė kaip pasaulio pakraštys – šviesos kubai ir kitos geometrinės figūros tarsi plūduriavo kosminame vakuumė, primindami apie mūsų vis dar žemiską būti tik blausu atspindžiu (grupės „M4“ instalacija).

Kelias namo vedė laiptais į Bokštoto gatvę, kur garsiausiai rėkė nuobodūs didžėjai (Wurmas!), bet nuo jų bėgdami Šv. Kazimiero gatve radome švytinčių ausų instalaciją. Ilonos Mikneviciūtės ir Amalios Ramankirahinos jausinta siena ne tikta klausėsi pracių pokalbių, bet ir išdavinėjo savo paslaptis – pro jos plyšius veržesi abejonės, dejonės ir pasiūlymai: „čia ilisi mano paslapty“, „aš nuobodžiau“, „aš nieko nesuprantu“, „esu svetimoje teritorijoje“, „čia yra nesąmonė“, „reik nuostrauja sienas“... Asociacija su Raudū sieną tikriausiai buvo sąmoninga.

Tai ir buvo mums paskutinis kultūros taškas tą naktį. Nors pamatyti pavyko nedaug, liko kitokio miesto prisiminimas – kultūros patirtis rankiojantys slampinėtojai būna tai kūs, neapsvaigę, mandagiai primantys menininkų dovanas. Galbūt menininkams tai irgi naudinga – pamatyti tokį didelį publikos antplūdį. Bet vis tiek kirba ir prieštaraujanti mintis. Mugės formatas visą meną paverčia pramoga, kur visada laimi ryškūs, lengvai ir greitai suvartojami kūrinių. Gal net apmaudu, kad skirtų menų prisisiotinę žmonės jausis visiems metams „pasikultūrinę“ ir toliau sėdėdami prie savo ekranų lauks kitos Kultūros nakties. O kūrėjams, muziejiniams, meno kritikams ir tyrinėtojams teks spraustis į dar mažesnius biudžetus, nes už nemažus pinigus publikai jau numestas Kultūros nakties kaulas.

Taigi išeina, kad miesto centre šalia profesionalaus meno kūrinių demonstruojant mėgėjų pusfabrikačius nužeminama pati kultūra. Žinoma, galima sakyti, kad dabar jau nebegzistuoja Kultūra iš didžiosios raidės, tikai demokratinė transkultūra, kuriama kickvieno žmogaus, individualiai interpretuojančio pakelui aptinkamus ženklus. Bet prisiriūrėjus efektingu iluminacijų ir spalvotų daiktų, kyla dar stipresnis noras pamatyti tikrai gerą, intelektualiai intriguojančią, įkvieptą kūrinių, kuris vartotoją paverstų suvokęj, galinčiu menui skirti laiko. Ir būtų apmaudžiausia, jei liberalusis požiūris į viską kaip prekę pasinaudodamas Kultūros nakties „sėkmę“ pasakys, kad kitokio meno ir nebereikia.

„M4“ kūrybinė grupė, instalacija „Atspindžiai“, 2015 m. A. NARŪSYTĖS NUOTR.

ranos“ – paliki savo šeččelį, kuris išnyks, vos tik prožektorius apšvies naujai atėjusius. Taip ir matai, kaip vienų žmonių pėdsakus keičia kiti ir ekrano atmintyje nickas ilgam neužsilieka.

Kam labiau rūpi būties patogumas ir grožis, pirmame aukštė galejo apžiūrėti jaunojo dizainerio prižą ir diplomas laimėjusių studentų atsaką švaistymo kultūrai: patogų šiukslių surinkimo krepšį, iš atliekų pasiūtus drabužius ir kitą. Antrame aukštė į parodą galėjai patekti tik perėjės per Kristinos Marmokaitės paklotą apleisto kalėjimo – dar menininkų pamėgtos niekienu zonos – fotografijų kilimą. Toliau buvo visko – ir išpreparuotu puodeliu, ir kolbose uždarytu fotografijų, ir neįšesėti interaktyvumo pažadu, bet išsiminė į darbą. Pirmasis – tai Mikko Waltari insceniuota fotografija, fiksuojanti akimirką po tiltu, kur tokiai paprasta, pilka, tipiškai vilnietaiškai dieną susiduria kelių nepažįstamų žmonių vidinė agresija, perskaityma žvilišniuose, drabužių detalėse ir judesiuose, bet tikai kaip neaiškūs pojūtis, ne veiksmas. Tokios „vidinio teatro“ paveikslinės

stebi tarp sąmonės ir pasąmonės, savęs ir Čiurlionio migruojančius šešėlius. Paskui Gotikinėje salėje į panašą būseną panardino styginių kvarteto „Chordos“ griežiamą „Elektrinių vabzdžių naktis“. Dabar jau nebešidžiaugėme, kad visi gali bet kada į salę ieiti ir išeiti.

Vis dėlto autentiška celių patirtis laukė rūsių labirinte po senuoju VDA pastatu. Kultūros naktį į jį visi leidosi pažiūrėti Tatjanos Symon skulptūrų parodos, landžiojo po tamsius urvus ir žvilgijo į švytinčias kaleidoskopines begalybes, padarytas iš paprasčiausiu šiaudeliu. Pirmasis vaizdas įspūdingas, bet paskui matant tą patį triuką vėl ir vėl, įspūdis nusidėvi ir meną nustelbia požemiu aura: vaikštai pasiremdamas į niekada nesusildomus akmenis ir įsivaizduojasi čia praeityje nuo visokių negandų pasislėpusius vienuolius, nežinančius, ar viršuje saulę, ar lietus, ar pasikeitė valdžia.

Tamsoje ausys

Kai išlindome iš rūsio, jau buvo po vidurnakčio ir pagaliau tamsu. Iš pirmio sumanymo apeciti šviesos instalacijomis papuoštas upes

Žvilgsnis į fotografiją

Wimas Wendersas apie „Žemės druską“

Ši penktadienį kino teatruse pasirodo Wimo Wenderso ir Juliano Ribeiro Salgado dokumentinis filmas „Žemės druska“ („The Salt of the Earth“, Brazilija, Italija, Prancūzija, 2014), skirtas fotografui ir keliautojui Sebastião Salgado. Savo ilgas keliones pradėjės nuo tolimų Pietų Amerikos kaimelių, Salgado greit suprato, kad būtina fotografuoti ten, kur vyksta žudynės, siaučia ligos ir badas. Tačiau „Žemės druska“ – ne tik fotografo portretas, bet ir filmas, kuriame susiduria trys žvilgsniai: Salgado, jo sūnaus Juliano Ribeiro ir Wimo Wenderso, o jis yra ne tik kino režisierius, bet ir pripažintas fotografas. „Žemės druska“ pelnė Kanų ir kitų festivalių apdovanojimus, buvo nominuota „Oskarui“.

Ar buvote matęs Salgado darbų iki pažinties su juo?

Apie Sebastião Salgado veiklą sužinojau beveik prieš 25 metus. Išigauju du atspaudus, kurie suvirpino mano sielą. Juos išsirėminau ir nuo tada jie kabo virš mano darbo stalo. Tų fotografijų ikvėptas, apsilankiau parodoje. Nuo tada esu ištikimas Sebastião gerbėjas, nors su juo asmeniškai susipažinau tik prieš penkerius ar šešerius metus.

Kas paskatino sukurti „Žemės druską“?

Mes susitikome Sebastião biure Paryžiuje. Jis aprodė savo studiją ir tada atradau „Genesis“ – nepažeisto rojaus paieskas. Tai buvo naujas, jaudinantis jo kūrybos posūkis ir, kaip visada, didelės apimties projektas, kuris vystomas ilgą laiką. Buvo sužavėtas jo ryžto bei ištraukimo į darba. Po kurio laiko mes vėl susitikome ir išsiaiškinome, kad abu mėgstame futbolą, kalbėjomės apie fotografiją. Kartą jis manęs paklausė, ar aš nerorėčiau prisijungti prie jo kelionės, i kurią jiedu su sūnumi Juliano leidosi be jokio aiskaus tiksllo ir pamani, kad reikėtų kitokio, pašalinio žmogaus požiūrio.

Ar nusprenodus kurti filmą kartu su Sebastião Salgado sūnumi Juliano, kilo medžiagos ar fotografijų pasirinkimo problemų? Rémétés tik Juliano filmuota medžiaga apie tévą, ar ir kita archyvine medžiaga?

Daugiausia bėdų vis dėlto kilo dėl

Wim Wenders ir Sebastião Salgado

medžiagos gausos. Juliano su tėvu jau buvo keli kartus keliau aplink pasaulį, tad turėjau daug valandų dokumentinių kadru. Buvau suplanavęs vykti mažiausiai į dvi fotografų „misijas“ – į Sibiro šiaurę bei oro balionu ekspediciją virš Namibijos, bet turėjau atšaukti, nes susirgau. Todėl pradėjau gilintis į jo fotografinę veiklą Paryžiuje. Bet kuo daugiau sužinojau apie jo darbą, tuo daugiau kildavo klausimų. Ir, žinoma, turėjau prieigą prie gausaus nuotraukų archyvo.

Kur ir kada vyko interviu su Sebastião Salgado? Kas lėmė fotografijų, kurias kartu aptariate, pasirinkimą?

Filmuojant pirmuosius pokalbius dar pasirodydavau kadre, bet pasukui pajautau, kad turėčiau visą erdvę atiduoti Sebastião ir, svarbiausia, jo fotografijoms. Jos turi kalbėti pačios. Man šovė mintis panaudoti kažką panašaus į tamsųjį kambarį: Sebastião turėjo sėdėti prieš ekrana, žiūrėti savo nuotraukas ir atsakinėti į mano klausimus. Kamera tuo metu turėjo būti už ekrano ir filmuoti pro nuotraukas – jei galima taip pasakyti, – per pusiau skaidrų veidrodį, t.y. fotografas vienu metu žiūrėtu ir į savo fotografijas, ir į žiūrovus. Pamaniau, kad tai būtų intymiausia aplinka ir klausytis Sebastião minčių, ir gilintis į jo darbus. Atsisakėme beveik visų „tradiciinių“ interviu, liko tik keli. Jie buvo puikus pasirengimas mūsų sesijoms „tamsajame kambarje“. Nuotraukas atrinkome kartu, o pasirinkimui didžiausią įtaką turėjo istorijos, kurias apie šias fotografijas man paskojo Sebastião. Turėjome daug valandų nufilmuotos medžiagos.

mavimo vietų. Per iškilmingą ceremoniją prie laiptų bus pritvirtinta speciali emblema. Odesos kino festivalis kiekvienais metais čia rengia gyvos muzikos lydimas filmų peržiūras. Siemiet britų kompozitorius Michaelas Nymanas diriguos orkestrui, grojančiam specialiai Dzigos Vertovo filmui „Žmogus su kino kamera“ (1929) jo sukurta muziką.

Potiomkino laiptams Odesoje – Europos kino kultūros lobio statusas

Liepos 10–18 d. vyksianti Tarptautinė Odesos kino festivalių pažymės Europos kino akademijos su teiktais Europos kino kultūros lobio (Treasure of European Film Culture) statusus Potiomkino laiptams. Prieš 90 metų Sergejus Eizenšteinas čia nufilmavo garsiąją filmo „Šarvuotis „Potiomkinas““ sušaudymo sceną. Todėl Potiomkino laiptai – viena svarbiausių kino istorijoje fil-

Aukso kasykla Brazilijoje, badas Sahelyje, genocidas Ruandoje... Beveik visos nuotraukos tragedijos.

„Tamsajame kambarje“ peržiūrėjome visą Sebastião kūrybą maždaug chronologine tvarka per gerą savaitę. Tai buvo sunku ir jam, ir mums, esantiems anapus kameros, nes kai kurie faktai tikrai trikdė, kai kurie – tiesiog šiurpino. Sebastião jautėsi taip, lyg vėl būtų grįžę į tas pačias vietas ir mums tos vidinės kelionės į nakties pakraštį taip pat gniaužę kvapą. Kartais darydavome pertraukas – turėdavau išeiti pasivaikščioti, kad siek tiek atsitraukčiau nuo to, ką mačiau ar girdėjau. Kai manęs klausia, ar tos nuotraukos yra ne per gražios ar pernelyg estetizuotos, visiškai nesutinku su tokia kritika. Kai fotografuoji skurdą ir kančią, privalai suteikti orumo nuotraukos subjektui ir išvengti vujarizmo. Tai nelengva ir gali būti pasiekta tik tada, jei susiformuoja stiprus ryšys su žmonėmis, esančiais priešais objektyvą, jei iš tikro išsiaučiamas į jų gyvenimus bei situacijas. Mažai fotografų sugeba tai padaryti.

Dauguma jų tiesiog atvažiuoja į vietą, greitai „nupyškina“ keletą nuotraukų ir dingsta. Sebastião dirba kitaip. Jis būna su fotografuoja maž žmonėmis, kad suprastų, kokia yra jų padėtis; gyvena su jais, juos užjaučia, dalijasi jų gyvenimais kiek tik gali. Sebastião dirba, kad suteiktu jiems balsą. Nuotraukos, darytos lyg tarp kitko, ir dokumentinės fotografijos pertekliai skirtingus dalykus. Jei sugebi įtikinamai parodysti padėti, įvaldai kalbą, jungiančią tai, ką nori pavaizduoti, su prieš tave stovinčiu žmogumi. Kuo daugiau

ropos kino akademija paskelbė šiemet. Idėja sukurti tokius vietų sąrašą gimbė kino istorikams – Maskvos kino muziejaus steigėjui ir buvusiam jos direktoriui Naumui Kleimanui bei Berlyno kino forumo ir Berlyno asociacijos „Freunde der Stiftung Deutsche Kinemathek“ steigėjams Erikai ir Ulrichui Gregorams.

Pirmieji Europos kino istorijos lobio sąraše atsidūrė: Bergmano centras Fårö – muziejus ir susitikių vieta saloje, kur nuo 1960-ųjų daug metų praleido švedų režisierius ir vienas Europos kino akademijos steigėjų Ingmaras Bergma-

pastangų įdedi, siekdamas geros nuotraukos, tuo daugiau kilnumo suteiki objektui, pavertti į išskirtiniu. Manau, kad Sebastião suteikė tikro oromu žmonėms, atsidūrusiems prieš jo objektyvą. Nuotraukos prabyla ne apie jį, o apie visus tuos žmones!

Ar rašėte „Žemės druskos“ scenarijų, ar filmas susiklostė montuojant?

Pasirašiau trumpą filmo planą, bet jo koncepcija buvo „tamsusis kambarys“. Kurdamas bet kokį dokumentinį filmą privalai nepraleisti to, kas vyksta prieš akis. Tai buvo ypač svarbu, kai nuvykau į Braziliją ir filmavau Sebastião ir jo žmoną Lélią Viktorijoje – mieste, kur jie gyveno, arba „Instituto Terra“ viduje: turėjau pasiduoti atsitikinumui ir „gaudyti“ kadras čia ir dabar. Tai kitas mano indėlio į šį filmą aspektas: atrasti ryšį tarp Salgado „kitos gyvenimo“ ir fotografijos esmės. Manau, kad jų abiejų darbai ekologijos labui bei pastangos atkurti tropinį Atlanto mišką yra tokios pat svarbios kaip ir Sebastião nuotraukos. Todėl kartais jaučiau, kad kuriame du dokumentinius filmus tuo pačiu metu, o vėliau reikės juos sumontuoti į vientisą filmą.

„Žemės druska“ – tai fotografo portretas, filmas pristato ir jo darbus. Taip pat matome jautrius tėvo ir sūnau santykius. Ar toks dvilypis sumanymas buvo akivaizdus nuo pat pradžios?

Taip, tėvo ir sūnau santykiai nuo pirmųjų dienų buvo filmo dalis. Tai galėjo tapti filmo spėstais, todėl, manau, tėvas ir sūnus buvo teisūs, priimdam manė į komandą. Galu gale ši tema labai jaudina.

Vienas iš Salgado fotografijos bruožų yra išskirtinė nespalvoto kadro precizika. Savo filmuose Jūs veiksmingai naudojote nespalvotą kino juostą „Danguje virš Berlyno“ taip rodomas mūsų pasaulis angelų akimis. Ar nespalvota juosta jus suartino?

Taip, galiu visiškai susitapatinti su Salgado matymu. Dalis filmo, kurią filmavau pats, nespalvota, kad labiau tiktų prie jo fotografijų. Man atrodė, kad šis jo kūrybos aspektas gali būti suprastas ir be papildomų paaškinimų.

Jus abu sieja fotografija, nes pats esate žinomas fotografas (kaip ir Salgado, esate fotoaparato „Leica“ gerbėjas). Jūsų filmų herojai (Filipas iš „Alisos miestuose“, iš „Draugo amerikiečio“ ar Trevis iš „Paryžiaus, Teksaso“) susiję su nuotraukomis arba fotografija. Ar Salgado žinojo, kad fotografuo-

ja?

Sebastião daug fotografavo filmuojant, į nuotraukas pateko ir komandas nariai. Tad ir man teko garbė paklūti į kelias jo fotografijas. Nemanau, kad jis žino apie mano filmus tiek, kiek aš žinau apie jo nuotraukas. Tai ir buvo priežastis, kodėl filmą kūrė aš. Jis buvo mano filmo objektas, o ne atvirkščiai.

Visą filmą jaučiai jo žmonos Lélios Wanick Salgado buvimą bei svarbą.

Kartu jie dirba jau 50 metų. Lélia suteikia Sebastião daug energijos, kurios jam reikia fotografuojant bei rengiant parodas. Jie abu dirba prie didžiausių fotografinių projektų. Buvo akivaizdu, kad jis taip pat atsidurs filmo centre. Tai nuostabi moteris: labai stipri, atvira, sažininga ir žavi. Taip pat labai linksma.

Paskutinėje filmo dalyje matome netiketą kelionę – ir intymių, ir kartu ekologiškai svarbių: Salgado šeima grįžta į šeimos vilę Aimoré Brazilijoje. Ar galima kalbėti apie Salgado – žmogaus ir dramatiškų žmonijos konfliktų fotografo – laimingą pabaigą?

Mums buvo labai svarbu parodyti, kad Salgado šeima turi ir kitą gyvenimą: tai jų pasiaukojimas ekologijai. Žinojau, kad turi papasakoti iškart dvi istorijas. Galima sakyti, kad po viso to siaubo, kurio liudininku buvo Sebastião, po patirtos depresijos paskutinį kartą grįžus iš Ruandos, ir po visų tų šiurpių įvykių, kuriuos jis išgyveno, miškų atsodinimo programa, kurią šeima vykdo Brazilijoje, ir stebuklingi rezultatai, kurių jie jau pasiekė, yra laiminga pabaiga. Sebastião ne tik paskyrė savo vėliausiajai, simbolinį darbą „Genesis“ gamtai, bet galima sakyti, kad būtent gamta padėjo jam neprarasti tikėjimo gyvenimu bei žmonija.

„PRIOR ENTERTAINMENT“ INF.

Kronika

Potiomkino laiptams Odesoje – Europos kino kultūros lobio statusas

Liepos 10–18 d. vyksianti Tarptautinė Odesos kino festivalių pažymės Europos kino akademijos su teiktais Europos kino kultūros lobio (Treasure of European Film Culture) statusus Potiomkino laiptams. Prieš 90 metų Sergejus Eizenšteinas čia nufilmavo garsiąją filmo „Šarvuotis „Potiomkinas““ sušaudymo sceną. Todėl Potiomkino laiptai – viena svarbiausių kino istorijoje fil-

nas. Muziejuje rengiamos parodos, buvusiamė privačiame Bergmano kino teatre (64 vietų) rodomi filmai, vyksta kūrybinės dirbtuvės.

Kita vieta – Sergejus Eizenšteinas centras Maskvoje – režisierius memorialinis butas Smolenskaja gatvėje. Čia ne tik saugomi asmeniniai Eizenšteinio daiktai bei didžiulė biblioteka, bet ir rengiamos režisierius teorinio palikimo publikacijos, filmų retrospektyvos, piešinių parodos, teikiamas konsultacijos Eizenšteinui kūrybos tyrinėtojams, vertėjams bei studentams.

Lione įsikūręs Institut Lumière –

tai vieta, skirta kino kūrybai, susidantį iš sinematekos, bibliotekos, galerijos ir muziejaus, pagerbiančių kino išradėjų brolių Auguste'o ir Louis Lumière'ų indėlių į kino meną. Kiekvienu metu spalį atidaryti Auguste'o ir Louis Lumière'ų kino festivalį (Lumière Film Festival).

„The World of Tonino Guerra in Pennabilli“ – tai vieta, kur gyveno ir dirbo, susitikdavo su studentais legendinius scenaristas ir rašytojas Tonino Guerra. Čia yra jo archyvas, biblioteka – scenaristo kūrybą galima studijuoti jos inspiracijų kontekste.

„7MD“ INF.

Brėžiant kelių linijas

Krësle prie televizoriaus

Ko jau ko, bet, švelniai tariant, originalių valdininkų pas mus nesinta. Vilniaus meras netrukus galės pasikabinti Žaliojo tilto skulptūrų nugalėtojo bulvinį medalį, bet iki pačios originaliausios personos jam vis dar toli. Užtart į tokias gali pretenduoti Valstybinės kalbos komisijos „galva“, sugebanti televizijos laidojai visiškai ignoruoti jai užduodamus klausimus, daug kalbėti, bet neatsakyti nė į vieną. Praejių savaitę per LRT žiūrėdamas Edmundo Jakilicio laidą, kurioje lietuvių kalbos komisijai vadovaujanti ponija dalyvavo kartu su Rimvydu Valatka ir Irena Šiauliene, pagalvojau, štai ką reiškia beribis įsitikinimas savo teisumu ir nesugebėjimas įsiplausyti į kitą nuomonę: prieš šią ponią net šmaikštusis ir taiklusis Valatka liko bejgėsis. Jo klausimai nepasiekė aukštaburnės oponentės, taigi liko reagoti tik mimika.

Šią ponią puikiai įsivaizduoju brolių Coenų komedijos „*Perskaityk ir sudegink*“ (TVI, švarkar, 26 d. 22.55) veikėjus – užsispurusios Lindos (Frances McDormand), kurios gyvenimo tikslas – plastinė operacija, vijoje. I jos rankas patenka diskelis su buvusio žvalgybininko memuarais. Juose daug slaptos informacijos, bet Lindai tai tik padės pasiekti tikslą ir pagaliau susitvarkyti asmeninį gyvenimą, net jei diskelis atves ją į Vladimiro Putino portretu papuoštą Rusijos ambasadą.

„*Perskaityk ir sudegink*“ – filmas apie tai, kaip žmonės pervertina slaptą informaciją, bet tai ir brolių Coenų pagarbos žodis kvailystei ir

„Perskaityk ir sudegink“

idiotams, kurių skirtinges atmainas filme suvaidino Bradas Pittas, Jonas Malkovichius, George'as Clooney's, Tilda Swinton, trumpai tariant, vienos žvaigždės. Kaip ir kiekvienas filmas apie kvailius, ir šis nuteikia liūdnai, nes nepalieka jokių iliuzijų – nuo idiotų ne tik Lietuvoje niekur nepasislėpsi.

Paklaustas, kuo šie taip traukia Coenus, Ethanas atsakė: „Idiotai duoda geriausią dramaturginį efekta iš visų įmanomų! Jie visalaik ką nors daro ne taip, klysta, viskas verčiasi aukštyn kojom, o mums to ir reikia. Žmonės rašo puikias istorijas apie protingus, ramius herojus... matyt, kas nors apie juos rašo... Tačiau ne mes. Mes paprasčiausiai manome, kad idiotai taip pat nusipelno meilės. Ir dažnai juose pamatomė save“.

Manau, kad panašiai islandų režisierius Hafsteinas Gunnaras Sigurdssonas pasižiūrėjo į savo filmo „*Bet kuriuo keliu*“ (LRT kultūra, lie-

pos 1 d. 22.30) personažus – nevykelius Finbogį ir Alfredą, kurie karštą 1980-ųjų vasarą Šiaurės Islandijoje brėžia Baltas linijas ant kelijų, vedančiu horizonto link. Šiaisiai keliais mažai kas važiuoja, bet tvarka yra tvarka, todėl linijos brėžiamos kruopščiai. Režisierius rodo personažus, kuriuos skiria viskas – amžius, patirtis, požiūris į gyvenimą, meilę, moteris, bet leidžia, geriau išžiūrėjus, juose taip pat pamatyti save.

„*Streiko*“ (LRT, 28 d. 21.50) autorius Romas Zabarauskas – iš karto, kuri nemaištauja. Todėl nesuprantu, kaip dvidešimtmeečiui režisieriu kilo mintis sukurti filmą apie jaunimo maištą Vilniuje. Čia nėra vicios maištui – tik šventėms, fejerverkams, dviratininkams, kulinarijos mėgėjams ir dainuojančioms ižymybėms. Manau, kad „*Streikas*“ buvo sumanytas kaip atsakas į surambėjus, lėkštą seksą garbinantį, homofobišką, kartais pseudopatrio-

tiškai svaičiojančių šiuolaikinių lietuvių kiną, bet ištrigo tarp schemų, balybių ir nepakeliamo naivumo. Filmo herojui – iš JAV atvykusiam lietuvių kilmės juodaodžiui didžėjui Lukui – nepavyko įgyvendinti šukio „Vilnius is the new cool!“. „*Streike*“ triumfuoją gerai pamirštasis socialistinis realizmas: maištingas jaunuolis iš pradžių kovoja prieš buržuazinių prietarų apsėstus tėvus, paskui prieš korumpuoto mero valdžią, o filmas baigiasi „maištu“ – iki tol narokų klubė nepardavinėjęs Lukas jų įmetą į alų, apsvaigę jaunuolai daužo automobilius ir viską, kas pateks po ranka. Tik tas maištasis toks žaismenis, kad nežada jokios revoliucijos, nebent merų kaitą, o epizoduose nuolat šmékščiojančios lietuvių žvaigždės greičiau įrodo režisierius konformizmą.

Tačiau patriotiško kino šią savaitę taip pat nepristigis, tik jis bus suotinėjamas.

„*Badas, 1933*“

mių ir ukrainiečių. Pekkos Parikkos filmas „*Ziemos karas*“ (LRT, liepos 2 d. 21 val.) pasakos apie didvyrišką suomių kareivių, saugoju sių Manerheimo liniją, kovą prieš sovietus 1939–1940 metų kare. Suomija, nors ir neteko dalies teritorijos, išsaugojo nepriklausomybę, o SSSR buvo išmesta iš Tautų lygos.

Olesio Jančuko 1991 m. „*Badas, 1933*“ (LRT kultūra, švarkar, 26 d. 22.30) – pirmasis vaidybiniis filmas apie Holodomorą. Tai Vasilio Barkos apysakos ekrанизacija. Jančukas – vienas aktyviausių šiuolaikinių Ukrainos režisierių, sukūrė daug filmų, atskleidžiančių sovietmečiu tabuizotas, uždraustas temas ir istorijos veikėjus – Stepaną Bandera, Romaną Šuchevičių, metropolitą Andrejų Šepickį, Semioną Petiliūrą.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Svetimi piešiniai

Nauji filmai – „Prarastoji upė“

Gediminas Kukta

Vienas iš keistesių vaikystės užsiemimų būdavo kopijuoti gražius paveikslėlius iš iliustruotų knygų arba komiksų. Pasiimdavai baltą lapa, uždėdavai ant jo juoda kalkinį popierių, o ant šio – knygos puslapį su iliustracija, kurią kruopščiai apvedžiodavai pieštuku. Ant tuščio lapo nuo kalkinio popieriaus atsiplausdavo neryškūs kontūrai. Tavo sąsiuvinyje puikuodavosi kad ir netobulas, tačiau kur kas geresnis piešinys nei tas, kurį būtum bandęs nupiešti pats. Tuomet likdavo pasiimti spalvotus flomasterius ir suteikioti tuščioms formoms turinį – nuspalvinti jas. Kai savo triūs didžiuodamasis nešdavai parodyti tévams, jų klausimas paprastai būdavo: pats nupiešci? Džiaugsmas išgaruodavo akimirksniu – esi tik kopijuotojas.

Kaip jau supratote, amerikiečių aktorių Ryanas Goslingas, prieš metus Kanų kino festivalyje pristatęs debiutinį filmą „*Prarastoji upė*“ („Lost River“, JAV, 2014), man pri-

„Prarastoji upė“

mena tokį kopijuotoją. Savo neigudusia režisueri, bet išlavinčia nusižiūrėti ranka jis sukurpė filmą, kurio stilus ir temas prisimena daug kitų kino juostų. Pirmiausia – danų režisierius Nicolaso Windingo Refno, – jo dviejuose filmuose aktorius sukūrė pagrindinius vaidmenis. Pasakodamas apie apleistame miestelyje gyvenančią vienišą motiną Bili (Christina Hendricks), du jos sūnus, vienas kurių, Bonesas (Ian De Caestecker), atranda nuskendusi miestą, jų kaimynę Rat (Saoirse Ronan) ir miestelio valdovu save vadinantį banditą Bulį (Matt Smith), Goslingas istoriją prikemša tokius sodrius spalvų ir vizualų kadru, kad įtakos tampa daugiau nei aiškios. Refno estetika aktoriųvaizduotėje paliko ryškų pėdsaką. Tačiau, kitaip nei postmoderniuse pastiško stiliums danų režisieriaus kūriniuose (ypač „Važiuok“), Goslingo filme užuominos, citatos ar panašumai netampa postmodernių intertekstinių žaidimų ar intelektualiu hommage, o tik tuštoku manierizmu, kuriuo

dabar persunktas ne vienas amerikiečių nepriklausomojo kino pavyzdis.

Refno kiną primena ne tik „Prarastosios upės“ stilius, bet ir siužetas. Kad galėtų išvaduoti miestelį iš prakeiksmo, Bonesas turi nusileisti į ezero dugną, kur slypi nuskendęs ištisas pasaulis, ir ištrauktį į paviršių kokį nors daiktą. Jis paneria po vandeniu ir nurėžia didžiuliam žaisliniam dinozaurui galvą. Iškelia ją į krantą, svedžiai į automobiliu lekančią Bulį ir jį nužudo. Miestelio bosas krinta negyas kaip senuso kompiuteriniuose žaidimuose. Panašių paralelių su dano filmu „Atleidžiai tūkstančiams“ – užtektinai.

Tačiau Refnas – ne vienintelis, kurį prisimeni žiūrėdamas debiutanto reginį. Per savo kalkinių popierių Goslingas atspaudžia ir kitų kiuno autorių paveikslėlių kontūrus. Miesteli gaubianti mistika ir atokus burlesko klubas, į kurį patenkama lyg į pabaigos nasrus, primena labirintišką, makabrišką Davido Lynchą pasaulį. Intensyvios spalvos, ryškūs

interjerai ir butaforija mintyse sužadina tolimą Dario Argento kino priesminimą. O JAV priemiesčių skurdas, nuobodulys, čia tarptančios legendos (*urban legends*) ir keistuliai personažai marginalai – šiuolaikinio amerikiečių nepriklausomojo kino maištininko ir provokatoriaus Harmony Korine'o filmus.

Goslingas kuria madingą gražų kiną. Todėl „Prarastoji upė“ pirmiausia patiks jaunesnei auditorijai, kuri su panašia muzikos klipų estetika užaugo ir yra jos suformuota. Čia nesvarbu silpna dramaturgija, ištęstos nuobodžios scenos, bėdos su ritmu, režisierius neturėjimas ką pasakyti. Svarbu vizualiai paveiklūs vaizdai (liepsnojantis namas, sulėtinti pasivažinėjimai automobiliu, muzikiniai kabareto pasiromybai, neoninisnaktinis miestas), kuriuos lydi populiarų grupių „Glass Candy“, „Chromatics“ ir kitų muzika. To visiškai pakanka. Pusantros valandos paganyti akims, po to tegali pasakyti „buvo labai gražu“ – tokia šiuolaikinio kino formulė.

Parodos	Vilniaus gynybinės sienos bastėja Bokšto g. 20 Nuolatinė ekspozicija	Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras Naujarduko g. 10/2 Paroda „Cornelia Gurlitt: širdies kelionė“ (Vilnius vokiečių ekspresionistės akimis 1915–1917 m.) Paroda „Rytų–Vidurio Europos sinagogos 1781–1944 m.“	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS			Dailė
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija Paroda „POPKunst For Ever! Estų popmenas septintojo ir aštuntojo dešimtmečių sandūroje“			Galerijoje „Oslo namai – meno erdvė“ (Mindaugo g. 27) veikia dviejų jaunų grafikų Eglės Ruibytės ir Milda Dainovskytės fotografikos paroda „Žemė“. Visas ribas naikintinis internetas pilnas riboženkliai, kurių fotografijos atsižūrusios šalia nesančių ir konfliktuojančių valstybių teritorijas antspauduojančiu šešeliu, subtiliai adata išraižytais cementiniais blokais ar cigarečių pakelias papuošta kalėdine eglute pažymėtų susitikimo vietu, kalba apie visų žemėskijų nuosavybių laikinumą ir būties illuziuką. O pati paroda stiegia „Oslo namus“ kaip kokybisko meno atradimų vietą.
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistinių interjerų Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai „Senojo Vilniaus vizijos Juozapo Kamarauskio akvarelėse“			Muzika
Radvilių rūmai <i>Vilniaus g. 24</i> Europos dailė XVI–XIX a. „Dubingių ir Biržų kunigaikščiai Radvilos“ Paroda „Senųjų ikonų paslapty. Andrejaus Balykos ikonų kolekcija: pagrobta, grąžinta, papildyta“ Paroda „Vitoldas Bialynickis-Birulia: poetinio peizažo meistras“			Galingu skambesiui ir ryškių asmenybių spindesiui birželio 28 d. 19 val. „Piano.it“ prasideda Kristupo vasaros festivalis. Sparčiai į dirigentų olimpą kopianti Giedrė Šlekytė ir fortepijono virtuozas Petras Geniušas susitinka vienoje scenoje! Pianistui Petriui Geniušui savo meistriškumo įrodinti neberekia. Jis be pastangų užkariauja kickvieno besiklausančiojo širdį ir mintis visuomet intriguojančia, originalia muzikine filosofija bei neiti-kétina vidine jėga. Šv. Kristoforo kamerinis orkestras bei pianistas atliks W.A. Mozarto ir Z. Kodaly kūriniai.
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalo g. 3A</i> Šiuolaikinio čekų stiklo ir porceliano dizaino paroda „Dizaino briliantai“ P. Gudyno restauracijos centro restauruotų kūrių paroda „Prieš... ir po...“			Koncertai
Vytauto Kasiulio dailės muziejus <i>A. Goštauto g. 1</i> nuo VII. 2 d. – Vytauto Kašubos (1915–1997) paroda „Nematyti piešiniai“			VILNIUS
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenala <i>Arsenalo g. 1</i> Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a. Lietuvių liaudies menas Kryždirbystė Liudvies meistro Jono Bugailiškio jubiliejinė paroda „Pašaukimas – būti tiltu tarp praeities ir dabarties“..			Kristupo vasaros festivalis
Signatarų namai <i>Pilies g. 26</i> Vasario 16-osios Akto signatarams skirta ekspozicija			28 d. 19 val. <i>Piano.it vasaros terase</i> – Kristupo vasaros festivalio atidarymas. Solistas P. Geniušas (fortepijonas), Vilnius miesto savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinis orkestras (meno vad. ir dir. – D. Katkus). Dir. – G. Šlekytė. Programoje W.A. Mozarto, Z. Kodaly ir kt. kūriniai
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija <i>Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44</i>			30 d. 19 val. <i>Šv. Kazimiero bažnyčioje</i> – ciklo „Sakralinės muzikos valandos“ atidarymo koncertas, skiriamas Aleksandros ir Juozapaitis (baritonas), styginių kvartetas „Mettis“, Vilnius miesto savivaldybės choras „Jauna muzika“. Dir. – V. Augustinas. Programoje T. Albinoni, G.F. Händelio ir kt. kūriniai
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS			VII. 1 d. 19 val. <i>Šv. Kotrynos bažnyčioje</i> – „Baltijos peizažai“. Silezijos styginių kvartetas (Lenkija): Sz. Krzeszowiecas (I smuikas), A. Kubica (II smuikas), Ł. Syrnickis (altas), P. Janosikas (violončelė). Programoje H.M. Góreckio, A. Pärt, M.K. Čiurlionio, P. Vasko ir kt. kūriniai
Parodų salės „Titanikas“ <i>Maironio g. 3</i> „Geriausių 2015 metų Lietuvos jaunuųjų dizainerių darbai“ VDA absolventų paroda „Meno celės 2015“			2 d. 19 val. <i>Šv. Kotrynos bažnyčioje</i> – A. Krikščiūnaitė (sopranas), Šiaulių berniukų ir jaunuolių choras „Dagilėlis“ (meno vad. ir dir. – R. Adomaitis), koncertmeisterė D. Sulcaitė (fortepijonas). Programoje S. Dobrogoszo, L. Vilkončiaus, B. Gorbuskio ir kt. kūriniai
Galerija „Akademija“ <i>Pilies g. 44/2</i> Grafikos katedros magistrantės Eglės Ruiybės paroda „Keistos geografijos klasė“ Fotografijos ir medijos meno studento Mindaugo Česlikausko fotografijų paroda „Sustojima“			2 d. 19 val. <i>Šv. Kazimiero bažnyčioje</i> – „Sakralinės muzikos valandos“, skiriamas C. Nielseno 150-osioms gimimo metinėms. J. Lorentzenas (vargonai, Danija). Programoje C. Nielseno kūriniai
Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> iki VII. 4 d. – VDA Tekstilės katedros bakalaurių Dovilės Karvelytės, Lauros Motiejūnaitės, Linos Svarauskaitės, Teklės-Ulos Pužauskaitės baigiamųjų darbų paroda			3 d. 18 val. <i>Šv. Kotrynos bažnyčioje</i> – D. Kuznecovaitė (smuikas), P. Gefenas (fleita), R. Savickas (klarnetas), S. Zajančauskaitė (fortepijonas), D. Grigaliūnas (saksofonas), A. Šileikaitė (fortepijonas), J. Šležaitė (sopranas), V. Smilinskas (vokalas, fortepijanas), styginių kvartetas „Adora“: S. Tankevičius (smuikas), A. Birvydaitė (smuikas), J. Juozapaitis (altas), I. Pikalavičiutė (violončelė). Programoje E. Schulhoffo, P. Maxo, G. Connessonu ir kt. kūriniai
Galerija „Argentum“ <i>Latako g. 2</i> Karinos Kazlauskaitės paroda			Šv. apaštalu Pilypo ir Jokūbo bažnyčia
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikanų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai			28 d. 18 val. – po vakarinių mišių koncertuoja valstybinis choras „Vilnius“. Programoje A. Pärt, V. Pūce, E. Ešenvaldo, H. Nybergas ir kt. kūriniai
Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija <i>Vilniaus g. 39</i> iki 30 d. – Eglės Lekevičiūtės instaliacijų paroda „Ratais kvadraatas“			KAUNAS
			Pažaislio muzikos festivalis
			26 d. 19 val. <i>Jachtklube</i> – „J. Strausso muzika ant vandens“. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras (meno vad. ir vyr. dir. – J. Domarkas). Solistai R. Šilinskaite (sopra-

Anonsai

Tryliktoji vasara su M.K. Čiurlioniu Druskininkuose

Tarpautinis menų festivalis „Druskininkų vasara su M.K. Čiurlioniu“ liepos 5 d. atveria naujou sezonu duris. Festivalio rengėjai – Lietuvos muzikų rėmimo fondas drauge su Druskininkų savivaldybe, – šių metų festivalį dedikuoja Mikalojus Konstantino Čiurlionio 140-osioms gimimo metinėms, atskiri renginiai skiriami kultūros mecenato Mykolo Kleopo Oginskio 250-osioms gimimo metinėms, Etnografinių regionų metams, Druskininkų krašto kūrėjams.

Festivalio programe – per 40 įvairių renginių: smuikininkės D. Stulgytės-Schmalenberg (Vokietija), pianistų D. Buccio (Italija), R. Zubovo, E. Minkštimo (Lietuva, JAV) rečitai, sakralinės muzikos valandos kiekvienuose sekmadienio vakarą Druskininkų bažnyčioje, „Čiurlionio kelio“ koncertai Senosios Varėnos, Perlojos, Liškiavos bažnyčiose. Gausu muzikinių, literatūrinių, tautinių muzikos popiečių. Ypač šių metų festivalis turtingas profesionalių dailininkų parodomis. Bus pristatyti ir veiks Čiurlionio jubiliejui skirtos taptytojų E. Nalevaiko, S. Jastrumskytės, vitražistės E. Valiūtės, Čiurlionio faksimilių darbų, Druskininkų savivaldybės moksleivių piesinių ir rašinių konkursų „Mano kelias link Čiurlionio“ laureatų darbų parodos.

Menininko ir gamtos, Čiurlionio ir giminės Druskininkų ryšys – visada aktualia tema nūdienos apmastytiams. Ji šių metų festivalio diskusijoje plačiai bus gvidena muziejuje „Girios aidas“, kur savo ižvalgomis pasidalins druskininkiečiai – dailėtyrininkas A. Nedzelskis, dr. A. Vlavičius, dr. A. Lankelis, tautodailininkas A. Česnulis ir muzikologas V. Juodupis.

Liepos 26 – rugpjūčio 2 d. vyks Čiurlionio studijų savaitė ir jos metu rengama konferencija „M.K. Čiurlionis ir pasaulis“, kurioje dalyvaus ir pranešimus skaitys meno istorikai, muzikologai, dailėtyrininkai iš Lietuvos, Italijos, Kanados, Lenkijos; profesoriai A. Andrijauskas, J. Bruveris, D. Kučinskas, R. Zubovas, dr. M. Mildažytė-Kulikauskienė, fotografas S. Žvirgždas, doc. R. Aidukas, muzikologė J. Landsbergytė, filosofė dr. S. Jastrumskytė, A. Raulinavičius (tenoras). Dir. – J. Domarkas. Koncertą veda muzikologas V. Gerulaitis

27 d. 17 val. *Zyplių dvare* – teatralizuotas koncertas „Kabaretas“. „Nepaklusniųjų ansamblis“: Skjervoldas (baritonas, Norvegija-Lietuva), V. Sriubikis (fleita), R. Vigulėnas (klarnetas, Norvegija), V. Mikelėnas (smuikas), U. Petruskaite (alta), M. Bačkus (violončelė), D. Rubinas (kontrabonas)

28 d. 17 val. *Gelgaudiškio dvare* – Muzikinių tiltai. A. Krikščiūnaitė (sopranas), A. Kisieliūtė (fortepijonas), „Duo Oktava“ (Norvegija): P. Syrrist-Gelgota (alta), T. Syrrist-Gelgota (violončelė)

VII. 2 d. 21.30 *Kauno pilypė* – Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienai. J. Grušo „HERKUS MANTAS“. Rež. – V. Rumšas, scenogr. – V. Idzelytė-Dautartienė, muzikų pritaikė – A. Kučinskas, šviesų dailininkas – T. Valeika. Vaidina V. Rumšas (jaun.), T. Vaškevičiūtė, J. Bareikis, M. Zaka-

aktorės G. Urbonaitė, V. Kochanskytė ir kiti atlikėjai bei meno kolektyvai.

Turtinga programa išsiskirs festivalio pradžios šventė, prasidėsianti liepos 5 d., sekmadienį, 16 val. Čiurlionio memorialiniame muziejuje ir vyksianti su menininko vardu susijusioje vietose. Memorialiniame muziejuje, skambės Pirmojo respublikinio Čiurlionio pianistų konkursu ir LR Vyriausybės kultūros ir meno premijos laureatės, profesorės Birutės Vainiūnaitės bei jos ugdytinės pianistės Aušrinės Garsonaitės atlikami Čiurlionio, S. Vainiūno, F. Schuberto kūriniu. Po koncerto šventės dalyviai turės galimybę apžiūrėti žinomos vitražių, Vyriausybės kultūros ir meno premijos laureatės E. Valiūtės vitražus „Po Čiurlionio ženklu“. Paskui bus padėtos gėlės prie Čiurlionio paminklo. Ceremonijos metu, kaip ir Memorialinio muziejaus kiemelyje, klausymės Čiurlionio meno mokyklos suaugusiųjų mišraus choro „Gaidą“, vadovaujamo chorinio meno puoselėtojų ir entuziastės I. Vagnoriūtės, atliekamų kūrinių. Vakare Druskininkų Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės bažnyčioje vyks festivalio atidarymo ir sakralinės muzikos ciklo „Čiurlioniškają stygą paliepus“ pradžios koncertas, kurio metu skambės žinomų svecių iš Norvegijos styginių ansamblio „Duo oktava“ atlikami E. Grigo, K. Marcussenno, M. Gaathaugo ir kiti kūrinių. Koncerte daininos Nacionalinės premijos laureatė Asta Krikščiūnaitė, I. Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkursu nugalėtojas vargonininkas virtuozas Bernardas Vasiliauskas, pianistė Audronė Kisieliūtė.

Paskutiniai XIII festivalio akordai nuskambės rugsėjo 22-ają – Čiurlionio 140-ojo gimtadienio dieną. Skambės Čiurlionio simfoninė poema „Miške“, kiti populiarios klasikos kūrinių, atliekami Kauno miesto simfoninio orkestro, dalyvaus Nacionalinės premijos laureatas Virginijus Noreika ir žinoma operos solistė Jovita Vaškevičiūtė.

Neatskiriamą visų festivalio renginių dalimi taps ir juos praturtinis muzikologas, renginių vedėjo Vaclovės Juodpusio žodis, pristatantis Čiurlionio, jo amžininkų, nūdienos autorų kūrinius bei koncertuose dalyvaujančių atlikėjų kūrybinį kelią.

LMRF INF.

raitė, M. Capas, M. Vaitiekūnas, A. Čepaitė, A. Vozbutas, Dž. Siaurusaitė, A. Arkauskas, J. Braškys, M. Jusčius, Š. Puidokas ir kt.

PALANGA

Palangos gintaro muziejuje

26 d. 20 val. – „Romantišių dainų ratas“. Atlieka dainininkė N. Knuikštaitė-Vaičiulienė, pianistas L. Dužinskas ir aktorė J. Dapkūnaitė. Programoje R. Schumanno, F. Schuberto kūrinių bei ištrauka iš A. Mickievicius poemos „Velinės“

Vakarai

KAUNAS

Maironio lietuvių literatūros muziejaus

26 d. 15 val. – rašytojo B. Railos atminimui skirta popietė. Dalyvauja rašytojo dukros Neringa ir Undinė Railaitės bei anūkės Nida ir Gina, Kauno vicemeras S. Kairys, Vilniaus universiteto hum. m. dr. profesorius

A. Krasnovas, Lietuvos žurnalistų sąjungos pirmininkas D. Radzevičius, žurnalistas D. Šniukas; rašytojas P. Palilonis, Maironio lietuvių literatūros muziejaus direktorė, rašytoja A. Ruseckaitė, MLLM Išeivų literatūros skyriaus vedėja dr. V. Babonaitė-Paplauskienė, Nacionalinio dramos teatro direktorius, aktorius E. Stancikas, Valstybinis Vilniaus kvartetas: A. Vainiūnaitė (I smuikas), A. Šilalė (II smuikas), G. Jakaitis (alta), A. Vasiliauskas (violončelė). Maironio lietuvių literatūros muziejuje bus galima susipažinti su rašytojui skirta paroda „Dialogas su lietuviu“

30 d. 18 val. – renginys, skirtas Maironio lietuvių literatūros muziejaus įkūrimo ir J. Mačiulio-Maironio mirties metinėms paminėti. Programą „Saulėleidžių aušros“ atliks smuikininkė I. Klusaitė, pianistė G. Stanionytė bei aktoriai D. Stubraitė ir H. Savickis. Programoje kompozitorų J. Gruodžio, V. Jakubėno, J. Pakalnio, J. Karnavičiaus ir kt. kūrinių

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Amžinas ginčas : eileraščiai : [kūrybos] 1 knyga / Judita Felicija Ožeraitytė. – Vilnius : [Rotas], 2015 (Vilnius : Rotas). – 583, [1] p. : iliustr., portr. – Tiražas 400 egz.. – ISBN 978-9955-832-88-1 (jr.)

Aš esu Piligrimas : [romanas] / Terry Hayes ; iš anglų kalbos vertė Bronislovas Bružas. – Kaunas : Jotema, [2015] (Vilnius : BALTO print). – 543, [1] p.. – Tiražas [2000] egz.. – ISBN 978-9955-13-526-5 (jr.)

Ažuolo kerštas : novelės / Zigmantas Petras Ruplys. – Vilnius : Jusida, 2015 (Vilnius : Jusida). – 252, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 150 egz.. – ISBN 978-9955-690-76-4

Hepi fjūcer : aštuoniolika novelių / Laura Sintija Černiauskaitė, Renata Šerelytė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2015] (Kaunas : Spindulio sp.). – 159, [1] p.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-9986-39-844-8 (ištaisyta). – ISBN 978-9986-39-843-1 (klaudingas) (jr.)

Kirčiuotų tekstų chrestomatija : lietuvių poezija ir proza / parengė Vidas Kavaliauskas. – Vilnius : [Baltijos kopija], 2014 (Vilnius : Baltijos kopija). – 199, [1] p.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-609-417-088-1

Kristijonas Donelaitis ir jo epocha : mokslo straipsnių rinkinys / [sudarė Jurga Trimontytė Bikienė] ; [redaktorių kolegija: atsakingoji redaktorė Lina Murinienė ... [et al.]. – Vilnius : [Baltijos kopija], 2014 (Vilnius : Baltijos kopija). – 97, [1] p.. – Str. ir santr. liet., angl.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-609-417-102-4

Laimė : romanas / Sofija Bilevičiūtė-Zubovienė (Z. Włodowicz) ; iš lenkų kalbos išvertė Jolanta Kriūnienė. – Kaunas : Verba vera, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 125, [2] p. : iliustr., faks., portr.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-402-009-4 (jr.)

Lūžis : [romanas] / Dani Atkins ; iš anglų kalbos vertė Rasa Racevičiūtė. – Kaunas : Jotema, [2015] (Kaunas : Spindulio sp.). – 334, [1] p.. – Tiražas [2000] egz.. – ISBN 978-9955-13-527-2 (jr.)

M. 24 : eileraščiai / Adelė Mažeikaitė. – Vilnius : Baltijos kopija, 2015 (Vilnius : Baltijos kopija). – 61, [1] p.. – Dalis gretut. teksto liet., angl.. – Tiražas 100 egz.. – ISBN 978-609-417-104-8

Mano bičiulis Dievas : romanas / Cyril Massarotto ; iš prancūzų kalbos vertė Ramunė Bieliauskaitė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : Petro ofsetas). – 211, [2] p.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-01-1902-0 (jr.) : [5 Eur 12 ct]

Meteo : [cileraščiai, esė, laiškai, novelė] / Austėja Narusevičiūtė ; [ilustracijos Matas Šatūno]. – Vilnius : Baltijos kopija, 2015 (Vilnius : Baltijos kopija). – 62, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 100 egz.. – ISBN 978-609-417-103-1 (ištaisyta). – ISBN 978-609-417-104-8 (klaudingas)

Palikimas : romanas / Katherine Webb ; iš anglų kalbos vertė Kristina Miliūnienė. – Vilnius : Tyto alba, 2015 (Kaunas : Spindulys). – 461, [3] p.. – Tiražas 2500 egz.. – ISBN 978-609-466-096-2 (jr.)

Peržengti ribą : [detektivinis romanas] / Lisa Gardner ; iš anglų kalbos vertė Margarita Vilpišauskaitė. – Kaunas : Jotema, [2015] (Vilnius : BALTO print). – 414, [1] p.. – Tiražas [2000] egz.. – ISBN 978-9955-13-525-8 (jr.)

Piliarožių vėjas : eileraščiai : [kūrybos] 2 knyga / Judita Felicija Ožeraitytė. – Vilnius : [Rotas], 2015 (Vilnius : Rotas). – 565, [2] p.. – Tiražas 400 egz.. – ISBN 978-9955-832-91-1 (jr.)

Poezijos pavasaris : [almanachas]. – Vilnius : Rašytojų sąjungos fondas, [2015]. – ISSN 0235-442X

2015 / sudarė Antanas Šimkus, Donata Mitaitė ir Vytautas Stankus. – [2015] (Vilnius : BALTO print). – 270, [1] p. + 1 garso diskas (CD)

Prabėgę metai : (istorinis romanas) / Valentinas Dagys. – Vilnius : Jusida, 2009- .

Kn. 4. – 2015 (Vilnius : Jusida). – 214, [1] p.. – Tiražas 200 egz.. – ISBN 978-9955-690-72-6

Šešelių burtai : [romanas] / Nora Roberts ; iš anglų kalbos vertė Rasa Stašytė. – Kaunas : Jotema, [2015] (Vilnius : Spauda). – 368 p.. – Trilogijos „O'Dvajeriai“ 2-oji knyga. – Tiražas [2500] egz.. – ISBN 978-9955-13-528-9

Trapi pusiausvyra : romanas / Rohinton Mistry ; iš anglų kalbos vertė Danguolė Žalystė. – Vilnius : Tyto alba, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 627, [1] p.. – Tiražas 2500 egz.. – ISBN 978-609-466-100-6 (jr.)

Zaduma podsumowań : (cykl wierszy o znaczeniu ojczystej mowy) / Witold Iwaszko. – Wilno : [Jusida], 2014 (Vilnius : Jusida). – 113, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 200 egz.. – ISBN 978-9955-690-66-5

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Atjunk : [romanas] / Rebeka Una. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 267, [2] p.. – Leidyklos „Alma littera“ 2014 m. skelbtu pirmojo Lietuvoje paauigli ir jaunimo literatūros konkursu laimėtoja. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-01-1898-6 : [4 Eur 27 ct]

Eksperimentas gyventi : [romanas] / Daina Opolskaitė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 173, [1] p.. – Leidyklos „Alma littera“ 2014 m. skelbtu pirmojo Lietuvoje paauigli ir jaunimo literatūros konkursu laimėtoja. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-01-1899-3 : [3 Eur 57 ct]

Gražiausia karvutė : [apsakai] / Leena Parkkinen ; iliustravo Katja Wehner ; iš suomių kalbos vertė Viltarė Urbaitė. – Vilnius : Nieko rimto, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 62, [2] p. : iliustr.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-441-312-4 (jr.)

Niujorko respublika : [romanas] / Akvilina Cicenaitė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 221, [2] p.. – Leidyklos „Alma littera“ 2014 m. skelbtu pirmojo Lietuvoje paauigli ir jaunimo literatūros konkursu laimėtoja. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-01-1897-9 : [4 Eur 9 ct]

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ.
LIETUVOS NAC. M. MAŽYVO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

Savaitės filmai

Feniksas ***

Garsiausias Berlyno kino mokyklos režisierius Christianas Petzoldas („Barbara“, „Jela“) naujame filme pasakoja žydūs dainininkės Nelės (Nina Hoss) istoriją. Išlikusi gyva Aušvite, bet rimta sužesta ir sužalota, ji pasiryžta plastinei operacijai. Kartu su ištikima drauge gržusi į Berlyną, Nelle turi vienintelį tikslą – rasti gruvėsių pavirtusiamie miestie savo vyrą Džonį (Ronald Zehrfeld). Moteris netiki, kad vyras ją ir išdavę naciams. Tačiau suktas Džonis neatpažsta Nelę ir pasiūlo jai suvaidinti jo mirusią žmoną, kad galėtų gauti jos palikimą. Petzoldas panardina šią neįmanomos meilės dramą į abejonių, geismo ir muzikos atmosferą, po truputį pasiekdamas vis gilesnius savo herojų jausmų ir prisiminimų sluoksnius. Susitikimas su praeitim ir akiatasta su tiesa išlaisvins Nelę (Vokietija, Prancūzija, 2014). (Vilnius)

Juros periodo pasaulis ***

Kai kinas vis labiau primena Disney'us pramogų parką, nenuostabu, kad Holivudas nusprendė sugržti prie vieno išpūdingiausių savo reginių, nors naujo pasakojo apie Juros periodo parką reikėjo laukti kelionika metu. Colino Trevorov filmė žmonės vėl skuba į dinozaurų parką Nublaro saloje. Milijonai nori pamatyti savo akimis mokslininkų atkurtus pričistorinius gyvius. Tuo metu laboratorijoje surukurama genetiskai pakeista pabaisa, turinti tiranozauro, karnotauro ir velociraptorius bruožų. Pabaisa protingesnė už kitus dinozaurus, todėl pabėga. Pramogų parkas galiapti visos žmonijos grėsmę. Pagrindinius vaidmenis sukurė Chrisas Prattas, Bryce Dallas Howard, Irrfanas Khanas, Vincentas D'Onofrio, Omaras Sy (JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys)

Mamytė ***

Ekscentriška našlė Diana (Anne Dorval) pasiima savo hiperaktyvų sūnų Styj (Antoin-Olivier Pilon) iš internato, kur šis prisdirbo bėdų, ir nusprendžia pradėti naują gyvenimą priemėscio name. Tačiau sūnaus pykčio protrūkiai nuolat griauna pusiausvyrą. Netikėtai į pagalbą ateina kulkli kaimynė Kaila (Suzanne Clement). Isivyrėja idilė, bet ar ilgam? Pernai Kanų žiuri prizu apdovanotame filme jaunus kanadietės režisierius Xavier Dolanas pasakoja tradicišką sudėtingų motinos ir sūnaus santykijų istoriją netikėtai originaliai, pasitelkdamas 9-ojo dešimtmečio muziką, virtuozišką montażą ir meistriškus dialogus (Kanada, Prancūzija, 2014). (Vilnius)

Pašelės Maksas: įtūžio kelias ***

I tą patį vandenį du kartą įbristi negalima, bet kinas vis bando. Garsu 8-ojo dešimtmečio veiksmo kino heroju šiemet sugražino į ekranus tas pats australų režisierius George'as Milleris. Perskiojamas praeities demonų Pašelės Maksas mano, kad geriausias būdas išgyventi yra vienės kelionė po pasaulį. Tačiau netrukus jis prisijungia prie grupės pabėgelių iš Citadelės, kurią sunaikino Nemirtingasis Džo. Jie keliauja atominio karo nunikota teritorija, bet piktadarys surenka savo gaujas ir vejasi maištininkus. Maksą suvaidino Tomas Hardy. Jam teks irodyti, kad yra vertas Melo Gibsono, kuris Maksą suvaidino pirmąkart būdamas 22-ęjų. Taip pat vaidina Charlize Theron, Nicholasas Houltas, Zoe Kravitz (Australija, JAV, 2015). (Vilnius)

Prancūziskas tranzitas ***

...Marselis, 1975-icij. Ambicingas teisėjas Pjetras Mišelis (Jean Dujardin) paskiriamas į kovos su organizuotu nusikalstamumu grupę. Jis turi išsiaiškinti nusikaltėlius, kurie atsakingi už heroino pristatymą iš Azijos į JAV. Gangsteriams vadovauja žiaurus ir charizmatiškas Gaetanas (Gilles Lellouche), mokantis sekmingai naikinti pėdsakus, papirkti policininkus ir likti nepagaunamas. Mišelis prisižada pagauti Gaetaną ir dažnai veikdamas ties teisės ir teisingumo riba ima gadinti jam gyvenimą. Gangsteris nelieka skolingas, taip prasideda dviejų vyrų dvikova, trukusi iki 1981-ųjų ir sukrėtuvių visą Prancūziją. Cédricas Jimenezas sukurė filmą remdamasis tikrais faktais ir stengiasi likti kuo autentiškesnis (Prancūzija, Belgija, 2015). (Vilnius)

Zils Marijos debesys ***

Būdama aštuoniolikos, Marija Enders sėkmingesi suvaidino pjesėje ambicingą merginą, kuri iš pradžių sužavi, o paskui priverčia nusižudyti savo viršininkę Eleną. Vaidmuo pakeitė Marijos gyvenimą. Po dvidesimties metų populiarumo ir meistriškumo viršūnė pasiekusi, savimi paistikinti aktoriė vyksta į Šveicariją. Kartu su asistente Valentina – vienintelė patikėtine ir drauge – ji repetuoja Elenos vaidmenį. Režisierius Olivier Assayasas į subtilų pasakojimą apie aktoriės prigimtį, šiuolaikinio meno situaciją ir laiko išbandymus pakvietė trijų kartų aktores – Juliette Binoche, Kristen Stewart ir Chloe Grace Moretz (Prancūzija, Vokietija, Šveicarija, JAV, 2014). (Kaunas)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Agnė Narušytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Finansininkė – Brigitė Misiuvienė

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

26–VII. 2 d. – Tedis 2 (JAV) – 11, 12.30, 13.40, 15.20, 16.20, 18, 19, 20.45, 21.50
Žemės druska (Brazilija, Italija, Prancūzija) – 12.15, 15, 17.45, 20.30
VII. 1, 2 d. – Pakalikai (3D, JAV) – 19 val.
26–VII. 2 d. – Troliai Mumiai Rivjeroje (Prancūzija) – 11, 13, 15, 17 val.
Būk ketas (JAV) – 14.45, 19, 21.20
Juros periodo pasaulis (3D, JAV) – 13.20, 18.50, 21.40
Juros periodo pasaulis (JAV) – 12, 16.05
Tūnės tamsoje: trečia dalis (JAV) – 13.50, 18.50
26–30 d. – Pašelės Maksas: įtūžio kelias (3D, Australija, JAV) – 13.20, 18.40; VII. 1, 2 d. – 13.20
26–VII. 2 d. – San Andreas (3D, JAV) – 16, 21.30
Ji – šnipė (JAV) – 16.10, 21.05
26–VII. 1 d. – Rytojaus žemė (JAV, Ispanija) – 17.20
26–VII. 1 d. – Prancūziskas tranzitas (Prancūzija, Belgija) – 20.15; VII. 2 d. – 21.45
26–VII. 2 d. – Didysis skrydis (Prancūzija, Belgija) – 11.20
Namai (JAV) – 11.30
„Kino pavasario“ seansai
26, 28, 30, VII. 2 d. – Mamytė (Kanada, Prancūzija) – 13.30; 27, 29, VII. 1 d. – 13.30, 21.20
26, 28, 30, VII. 2 d. – Nulis motyvacijos (Izraelis, Prancūzija) – 16.40, 21.20; 27, 29, VII. 1 d. – 16.40
26–VII. 2 d. – Feniksas (Vokietija) – 19.10
Neiškėtina jaunojo išradėjo kelionė (Prancūzija, Australija, Kanada) – 11.10
Pabėgimas iš planetos Žemė (JAV) – 11.10

Forum Cinemas Akropolis

26 d. – Tedis 2 (JAV) – 10.10, 12.40, 15.20, 18, 19, 21.50; 27–VII. 2 d. – 10.10, 12.40, 15.20, 18, 19, 20.50, 21.50
26–VII. 2 d. – Žemės druska (Brazilija, Italija, Prancūzija) – 13.30, 18.10
VII. 1, 2 d. – Pakalikai (3D, JAV) – 18.30
26–VII. 2 d. – Juros periodo pasaulis (3D, JAV) – 10.30, 16.10, 18.10, 20.50, 21.45, 22.50, 23.30; 28–30 d. – 11, 13.40, 18.10, 20.50, 21.45; VII. 1, 2 d. – 11, 13.40, 16.30, 18.45, 20.50, 21.45
26–VII. 2 d. – Žemės druska (Brazilija, Italija, Prancūzija) – 15.40, 18.20
VII. 1, 2 d. – Pakalikai (3D, JAV) – 18.30
26–VII. 2 d. – Mumiai trolley Rivjeroje (Prancūzija) – 10.10, 12.10, 13.20, 14.10, 16.10
Juros periodo pasaulis (3D, JAV) – 10.30, 13.15, 16, 18.50, 21.30
26, 27 d. – Juros periodo pasaulis (JAV) – 12.30, 15.30, 23.45; 28–30 d. – 12.30, 15.30
26, 27 d. – Tūnės tamsoje: trečia dalis (JAV) – 16.20, 18.40, 21.10, 23.20; 28–30 d. – 16.20, 18.40, 21.10; VII. 1, 2 d. – 16.20, 21.10
26, 27 d. – Ji – šnipė (JAV) – 13.30, 18.30, 21, 23.40; 28–30 d. – 13.30, 18.30, 21 val.
26–VII. 2 d. – San Andreas (JAV) – 12.45, 15.20, 20.20
Būk ketas (JAV) – 18, 21.20
Didysis skrydis (Prancūzija, Belgija) – 10.40
Namai (JAV) – 10.50
Septintasis nykštukas (Vokietija) – 11.20
Lego filmas (JAV) – 10.20
Romuva

Pasaka

26 d. – Troliai Mumiai Rivjeroje (Prancūzija) – 16.30; 27, 28 d. – 16 val.; VII. 2 d. – 18.30
26 d. – Žemės druska (Brazilija, Italija, Prancūzija) – 18 val.; 27 d. – 22.30 (Kinas po žvaigždėmis); 29 d. – 20.45
26, 27 d. – Pakeliui į mokyklą (dok. f., Prancūzija) – 17 val.; 28 d. – 16.30; 30 d. – 18 val.; VII. 1 d. – 16.15
26, 27 d. – Angelo veidas (D. Britanija, Italija, Ispanija) – 18.30; 28, VII. 2 d. – 18.15; 29 d. – 19 val.; 30, VII. 1 d. – 19.30
26 d. – Džentelmenai (Švedija) – 22 val.

„Mamytė“

(Kinas po žvaigždėmis); 30, VII. 1 d. – 18.15
27 d. – Mamytė (Kanada, Prancūzija) – 17.45; 28, 29 d. – 18 val.; 30, VII. 1 d. – 21 val.
28 d. – Tedis 2 (JAV) – 21 val.; VII. 1 d. – 16 val.
28 d. – Rio, aš tave myliu (Brazilija, JAV) – 20.15
29 d. – Prancūziskas tranzitas (Prancūzija, Belgija) – 21 val.
30, VII. 1 d. – Nuo 5 iki 7. Įsimylėjelių laikas (JAV) – 21.30
VII. 1 d. – Savaitgalis Paryžiuje (D. Britanija) – 17.45
VII. 2 d. – Toli nuo skubančios minios (JAV, D. Britanija) – 22.30 (Kinas po žvaigždėmis)
KAUNAS

Forum Cinemas

26 d. – Tedis 2 (JAV) – 11.30, 13.10, 15.50, 18.10, 18.30, 20.50, 21.20
26–VII. 2 d. – Mumiai trolley Rivjeroje (Prancūzija) – 10.10, 12.10, 13.20, 14.10, 16.10
Juros periodo pasaulis (3D, JAV) – 10.30, 12.30, 15.20; 26–VII. 2 d. – 15.30, 20.30
26–VII. 2 d. – San Andreas (JAV) – 13, 18.40
Pabėgimas iš planetos Žemė (JAV) – 13.10, 15.20; 26–VII. 2 d. – 15.30, 20.30
26–VII. 2 d. – Žemės druska (Brazilija, Italija, Prancūzija) – 18.45; 27 d. – 19.15, 21.15, 21.50
26–VII. 2 d. – Žemės druska (Brazilija, Italija, Prancūzija) – 18.45
VII. 1, 2 d. – Pakalikai (3D, JAV) – 18.30
26–VII. 2 d. – Septintasis nykštukas (Vokietija) – 11 val.
Didysis skrydis (Prancūzija, Belgija) – 10.40
Mano mama dinosauro (JAV) – 10.20

ŠIAULIAI

Forum Cinemas

26 d. – Tedis 2 (JAV) – 10.10, 12.50, 15.30, 18.15, 19.15, 21.50; 27–VII. 2 d. – 10.10, 12.50, 15.30, 18.15, 19.15, 21.50
26–VII. 2 d. – Žemės druska (Brazilija, Italija, Prancūzija) – 18.45
VII. 1, 2 d. – Pakalikai (3D, JAV) – 18.30
26–VII. 2 d. – Juros periodo pasaulis (3D, JAV) – 12.30, 15.15, 18, 21 val.
Juros periodo pasaulis (JAV) – 11, 13.45, 16.30
Mumiai trolley Rivjeroje (Prancūzija) – 10.40, 12.40, 14.40, 16.45
26–30 d. – San Andreas (JAV) – 13, 18.30; VII. 1, 2 d. – 13 val.
26–VII. 2 d. – Tūnės tamsoje: trečia dalis (JAV) – 15.45, 21.40
Septintasis nykštukas (Vokietija) – 10.30
Būk ketas (JAV) – 21.30
Aukso žirgas (rež. V. Aškinis, R. Kalnaellis) – 10.20

PANEVĖŽYS

Forum Cinemas Babilonas
26–VII. 2 d. – Tedis 2 (JAV) – 10.20, 13, 15.45, 18.30, 21.30
Žemės druska (Brazilija, Italija, Prancūzija) – 18.45
VII. 1, 2 d. – Pakalikai (3D, JAV) – 19 val.
26–VII. 2 d. – Mumiai trolley Rivjeroje (Prancūzija) – 12.40, 14.40, 16.40

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.

Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VŠĮ „7 meno dienos“.

Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas 7md@takas.lt.

ISSN 1392-6462. 3 sp. I. Tiražas 900 egz.

Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė

Remia Spaudos, radijo ir televizijos rémimo fondas

